КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ШОАТТА, 27 май, 1967 шу. № 62 (4387). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Iилмо яххача боарамагIа минеральни удобренеш топсара латтана анализ еш колхозаштеи совхозаштеи новкъостал ду Нохч-ГIалгIай зональни агрохимически лабораторе. Цул совгIа дикал мишта таххара доакъар кхухь укхаза боахамаша.

ДIадахача Iай доакъара анализ яйтар Грозненски района «Горячеисточненский» совхозо. Лабораторе таххар аьлапа, силосаца, аьлах даьккхача хьоараца мел доакъара единицаш я. Доакъар дика дар. Цхьабакъда иштта гучадаьккхар силосаца «Мышей сизый» яха сорпяк хилар, хIаьта къонача хьайбашта из юае а могайинзар, хIана аьлча баге йохаю цо. Лабораторе еннача рекомендаце дика гIо дир.

Доакъара анализ еча группана кулгалдеш я Лидия Александровна Рак. Цунца цхьана болх беш я йоккхагIа йола техника аналитик комсомолка Сидоренко Галина.

Сурта тIа: Сидоренко Галина доакъарах мел протеин йоалл хьожаш я.

С. Костина текст,
В. Юнцевича сурт.

ОКТЯБРЬ, 50-гIа ШУ

КОЛЛЕКТИВ КИЙЧЛУШ Я

Планированеи экономически стимулированеи кердача системага ала кийчлуш я тха Грозненски кога гIирс беча фабрика коллектив. Дукха балхаш ду оаха цу системага яьнна болх беш йолча предприятей опыт йовзаш. Тхо долча шоай балха опытах лаьца лекцеш ешаш хиннаб «Красный молот», «Электроприбор» яхача заводий экономисташ.

Кердача системага ялара кийчо еча фабрикана хьалхашка латтараш лоархIамеи бехктокхамеи декхараш да. Дикка лакхъе еза къахьегама овсарле, лохбе беза арахецача продукцега дIабода мах. Фабрикага ритмично болх а байташ, керттердар да кийчача продукцена реализаци яр.

Уж дешаш ларде а лувцаш, Октябра цIейна накъаяхара хьинар айденна къахьегаш ба фабрика болхлой укх юбилейни шера. Пхе бетта план 17-ча мая кхоачашъяьй. ХIанзлехьа планал совгIа арахийца продукци 70 эзар сома мехьа я. Ер бутт бовлехьа планал совгIа арахецаргья кхы а 160 эзар сома мехьа продукци. Къахьегама овсарле 7 процент лакхъеннай, соахка укх хана хинначул 2,1 процент лакхагIа хул из.

Тха коллективо дикка лакхъяьй арахецача продукце дикал. ДикагIдолча сортах арахеца продукци дIадахача шера хинначул 1,9 процент дукхагIа я. Духхьала бiъ бетта кхоаь материалаш 302 эзар квадратни метр я.

Укх шера кердача ворхI моделах арахепа болабаьб кога гIирс. Производствана юкъейихьай 17 рационализаторски предложени, цар паччахьалкхенна баь пайда 5,3 эзар сом да. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах паччахьалкхенна кхоаь ахча 2, эзар сом да.

Укх деношка художественни совет хилар фабрике. Цига дакъа лоацаш яр моттигера торгови организацеш, торговле Министерство. ТIадоагIача шера малагIча ассортиментах кога гIирс арахецаргба яха дош дийцар цар. Цу совете хьежар 24 кердача моделага, уж ерригаш а могайир совето.

Фабрика дукхагIйола цехаш кIирах пхе ден болх а беш, шин дийнахьа салоIаргдолча кIиранга яьнна болх беш я. Цу системага яьннача цехий коллективаша толамца кхоачашду хьалхашка латта декхараш, тIехкхоачашъю производственни план.

Керда кога гIирс бу фабрика хьалъяра дола тохкама балхаш чакхдаьхад тха коллективо. Дерригa документаш город Ленинградерча проектно-конструкторски бюро дIадахийтад фабрика хьалъяра проектни балхаш чакхдахара. Кердача фабрика мощность хургья шера 3 миллион пар кога гIирс арахецаш.

Болхлошка культурно салаIийтара а чIоагIа йоакхо ю фабрика кулгалхоша. Кисловодск, Пятигорск, Нальчик яхача городашка экскурсе баха хиннаб болхлой. Шин ден Чишки яхача юрта походе баха хиннаб уж, иштта экскурси яьй Нохч-ГIалгIайчерча исторически моттигашка гIолла, салаIара сайренаш а чакхъяьхай. Укх гаргарча хана экскурсе гIоргба болхлой Тбилисе, Каспийски форда тIа.

Иштта барт тайнача тха коллективо доаха толамаш денгара денга лакхагIа хул. КарагIдьинначох кхоачам а па беш, Октябра цIей сийна кхы а дикагIа къахьега леохI болхлоша.

С. ВАЛЕНТИНОВА.

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ГАРГАРЧА МАЛХБОАЛЕН ХЬАЛАХ ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

Укх тIеххьарча кIирашка Гаргарча Малхбоале хьахулаш латт машарен дунен халкъашта юкъерча кхерамаленн хьаштий хьакъехьа сатем боабеш дола хьал. Израильски эскар герз бе а делла укх шера 7 апреле Сирийски Iарбий Республика территорена чухьийлхачул тIехьагIарча хана Израила доал деча гIозараша мехка хьа деш латт тIом бе уйла хилара хьал. Хьалхе лелаеча паччахьалкхен деятелаша, царца кхыча мехкашкарча гIулакхий министр Эбан а волаш, гуччахьа нах тIахьехар Израило Сирена духьал шерра йола «карательни» операцеш яран цунна «меттахьа хIама» тохаран Кнессета (парламента) оборонаи арахьарча политикаи дешай комиссе 9 мае яьча ший решенех правительствана бокъо елар Сирена духьалара тIема операцеш дIаяхьа. Сире доазон тIа хIатIазига израильски эскар тIема лизза кийчленна да. Мехка мобилизаци дIакхайкаяьй.

Геттара дика кхеталеш да. Израило уж гIулакхаш леладерг ца хилар. наггахьа санна иштта Iарбий лаьтта колониальни доал юхаоттале гIертача хьалда долча империалистически гIозарий оагIонгахьара гуччахьа е къайлагIа иштта йола позици хьаллоапаш ецаре.

Шоай лоIаме хилара къаман политика дIахьочеи империализмо беча низа духьал латтачеи Iарбий паччахьалкхенашта духьалара керттера низ лоархI гIозараша Израилах.

Хетаргахьа, израильски экспремисташта дага хиннал цIаьхха Сирена шийна цхьаь хIама тоха. Цхьабакъда хорпахьа хиннал цар лийрхIар. Ший лоIаме хилари суверенни бокъонаши лораеш долча сирийски халкъо лоаттабу къонахчал дола къовсам хьаллоапаш я Iарбий паччахьалкхенаш... — ВIашагIкхийттача Iарбий Республико, Ирака, Алжира, Йемена, Ливана, Кувейта, Судана, Иордане дIакхайкадир Сирена новкъостала шоаш кийча хилар нагахьа санна Израиль пох лате. Сиреца цхьана оборона лелаяра союзнически декхараш кхоачаш а деш, агресси юхатохаш дола гIулакхаш дир вIашагIкхийттача Iарбий Республико. ООН-а эскараш Газеи Синайски ахгIайрен районе латташ хиларо иштта эттача хьале Iарбий паччахьалкхенашта духьалара тIема провокацеш чакхъяха Израила аьттув болаш хилара уйла а яь, цу районера уж эскараш арадаха аьнна ВIашагIкхийттача Къамий Организацега кхайкар ОАР-а правительство. Дукхача Iарбий паччахьалкхенаша аьннад израильски агресси юхатохара шоай эскараш вIашагIтехача Iарбий командованега дIадала кийча я тхо.

Хоьш махиллара, укх шера 7 апреле вIашагIтеха хинна тIема провокаци яьча хана а СССР-а правительства израильски правительствага дIахайтадар ше лелаеча агрессивни политиках бола бехк бизза цунна шийна хургхилар. Доллача хIаман уйла йича, хIанзалца хьакъал дола гIулакх даьнац Тель - Авиве. Из бахьан долаш Израиль юха а бехке хиннай Гаргарча Малхбоалера кхохкам кхераме ирбалара.

МалагIа гIулакхаш деш я иштта йола политика дIакхухьа Израила паччахьалкхе, яха хаттар отт? Нагахьа санна Iарбий малхбоален халкъаш империалистически паччахьалкхенаша юхакарадигача цига колониальни надсмотрщик йолаш хургья Израила правительство, аьнна Тель-Авиве хете, вай хана, бIарчача континентий халкъаша шоаша теха хинна колониальни низ - Iоткъама барголаш дIа а яьха, шоай лоIамера вахар хьадеча хана, из ихьаккха кIийле йоапаш хилар дIахьокха дезаш дац.

Итташ долча шерашка Советски Союзо массе а оагIорахьара новкъостал лаьа Iарбий мехкий халкъашта шоай къамаш мукъадахара тIехьа колониализмана духьал, цар экономика лакхъяра тIехьа лоаттабьча ниъсхон къовсаме. Ихьаккха а шек хила вагIац, Гаргарча Малхбоале агресси йолаяьчоа духьал Iарбий мехкий вIашагIкхийтта низ баьлча Iеш. Советски Союза оагIонгахьара а хIаьта иштта ерригача машар безача паччахьалкхен оагIонгахьара а хьада духьале хургхиларах.

Советски правительство теш Гаргарча Малхбоале тIом хьоабара халкъаш раьза хург ца хиларах. Иштта йола конфликт езаргья кIезига мара йоацача мехкдаьтта колониальни монополештеи царна тIехьа латтараштеи. Из езаргья духхьала империализма низашта, хIаьта цаг политика влиянех лелаш я Израиль.

Советски правительство теркал еш я Гаргарча Малхбоале хула событеш. Юкъарчал доацаш Советски Союза доазонца уллача цу районе машари кхерамалеи хьаллапар СССР-а халкъий вахара хьашташта эшаш долга хоьш ду по из. Отташ латтача хьала уйла а яь, Гаргарча Малхбоале машари кхерамалеи йоха па яйтара, халкъий законах йола бокъонаш лораяра ший де йиш мел яр ла а ду тIехьа тIайоагIача хана дерг а да Советски Союзо.

АФРИКА КОРТАМУКЪА ЯЛАРА ДЕНЦА ДУВЗАДЕННА

Африка мукъаяккхара Денца дувзаденна СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумои Советски правительстваи Африка мехкашка болча советски послашкеи ООН-ера СССР-а викалгеи гIолла доттагIлен моаршал дахьийтад шоай лоIаме долча африкански мехкашка.

Моаршал тIа аьннад, «Укх шера ший социалистически паччахьалкхен 50 шу дездеш долча советски халкъо доттагIлени вежарий барт цхьоагIони дог долаш даькъала дувц шоай паччахьалкхене чIоагIъяра тIехьа, шоай лоIамера къаман экономика дегIайоалаяра, къаман культура прогресса тIехьа, ерригa континент колониальни низ - Iоткъама тIеххьарча кхуврчех йизза мукъаяккхара тIехьа хьалда къовсам лоаттабу Африка мехкий дерригa халкъаша. Цу лостаме боккхача хIара толамо гIадбуг юхадийнлуш латтача Африка берригa доттагIий, деррыгача дунен тIара дог цIена бола берригa нах.

Советски Союз хинна а хиннай, данман хург а я кортамукъали къамаш шоай лоIаме хилари бахьан ниъсхон къовсам лоаттабеча Африка халкъий оагIонгахьа, — йоах моаршал тIа.

(ТАСС).

Укх деношка Париже хьаелларгья дунен халкъашта юкъера авиационни салон. Советски Союзера «МИ-10-К» яха вертолет хургья цига. Пишлошта монтаж яра а мухьаш хьалъийдеча кхыча балхашта а лаьрхIа я из вертолет. Арахьа хьалъэлла 11 тоннага кхаччалца дозал хьалъайду пхьаццане 6500 говра низ болча шин моторо.

Сурта тIа: «МИ-10-К».

С. Преображенске сурт.

ТАСС фотохроника.

ХИЙ ДЕХКАШ БА

ДIахо йодача хана юртбоахама культураш дукхагIа яхара парте кхоачашъе оттаяь решенеш ларде а лувцаш хий дехкара гIулакха боккха теркам тIабохийт Шаьла района «Шалинский» совхоза коллективо.

Шерагара шерага шерлу хий дехка лаьтташ. КПСС ЦК майски Пленум хинначул тIехьагIа шу чакхдалехьа ялх бIаь гектарагара эзарнега дIакхоачалир уж совхоза болхлоша. Цул совгIа планировка яьй ши бIаь гектара тIа.

Культураш хиннахьа хий диллара хьалхе кийчъе еза боахама чура оросительни сеть, хий дехкара мел эша инвентарь, цу даькъе керттерадар къахьегамхой болх нийса вIаштIехьбаккхар а да. Цулухьа уж дерригa гIулакхаш нийса кхоачашдара дукха низ тIабохийт оаха. Совхоза агрономаца цхьана хих пайда эцара боахама чура план оттаяьй оаха, хий дехкача балхашта тIахьожам лоаттабу агрономаша, бригадираша, гидротехникаша.

ДIазаха Iа йоачаш йоапаш декъа хиларах кIаи мукхи дIабийнача лаьттана тIоадал чуйолийташ 456 гектара тIа хий диллар совхоза болхлоша. ЧIоагIа уйла тIаяхийта болх бир поливальщикаша, къаьстта белгалбаьлар Домбаев Дауди Альбеков СаIиди. Дукха къахьийгар цар хIара гектара хьувкъам лакхбара.

ХIана деношта дIайха латтача хана хьатIаяьннача хIамашта вегетационни хий тохаш ба поливальщикаш. ХьажкIаи, шекара свеклаи, люцернеи дIайийнача хий дехк. ХIаьта юкъе йовкъаш йоацаш, цхьатарра хьатIаяьннача гурахьа дийнача ялаташта догIан хьисапе хий детташ я ялх установка.

Халланза цар тIа болх беча Дикаев Махьмала, Магомедов Iабдулийна, Макуев Чапана. кхыбараштa дика карагIдоал тIоадал эшаш латтача растенешта доагIача боарамагIа хий дIаккхачийта. ХIанзле ДДН-45 яхача шин агрегатаца цхьа эзар совгIа гектар гурахьа дийнача ялата хий техад цар.

Юртбоахама культураш ебаяра боккхача лоархIаме да ханнахьа вегетационни хий диллар. Масала, Белгатое цхьа бIаь гектара тIа шекара свекла юв. ХIара шера кIезига хьувкъам чуэцар укхаза. Цхьабакъда хий дехка болабаларах укх юбилейни шера хIара гектара тIара 250 центнер шекара свекла яккха дош деннал свекла кхеераша.

Белгалдаккха дезаш да совхозе хий кIезига хилар. Дукха ха я Шалински канала чура хий совхоза шолагIча отделене кхашка Iочудулларгза яха. Цхьабакъда, Шалински оросительни участка цу гIулакха хIанзалца даь хIама дац.

Шоай низ а хьинар а ца кходеш къахьег совхоза къахьегамхоша Советски Iаьдала 50 шу дузача шера сийна шоаш тIайийца лакхара декхараш кхоачашдара.

С. ИСМАИЛОВ.

ХЬУВКЪАМ ДИКА ХУРГБА

Теркам тIаозаши дог гIоздоаккхаши да Гудермесски райсла «Новогрозненский» яхача совхоза шоллагIча отделене гурахьа юв культураш дIайийна кхаш. Гуш да юбилейни шера хьувкъам кхы а чIоагIагIа кхебара лара йоллаш кхаш леладараша, механизатораша творчески уйла тIа а йохийташ. дерригa низаш оарцагIдаьха хьинаре къахьийгалга. Дика обработка яьча цхьа эзар гектара тIа дIадийнад укхаза гурахьа дув ялаташ, цу даькъе ялх бIаь гектара тIа кIан йиъ бIаь гектара тIа мукхи.

ДIадахача пятилетка хьалхарча шера дика гIулакх деш хIара гектара тIара 25 центнер ялат даьккхар отделене механизатораша. КарагIдаьннача дегаш айдаь шоаех бIубенвача цар укх юбилейни шера хIара гектара хьувкъам кхы а лакхбеш Даьхенна дукхагIа ялат дIадала а лаьрхIад цар.

Агротехнически дикача хьалашкеи дика обработка яьча лаьттеи культураш дIаерах тоъам бац, хьатIаяьннача культурашта хан - ханнахьа гIулакх эш. Цулухьа культурашта гIулакх дара боккха теркам тIабахийтар укхаза. Дика дегIалена ялат Iана кIала дахар. БIаьстанга сатийсача механизатораша, хIа аьнна дIайха деноши этта, кхашка техника араяккха ха хьатIаотташе араяьхар шоай агрегаташ. Кхы а дукхагIа хилар балхаш.

Йоачаш йоапаш Iа декъа хиларах лаьттанца ишта а кIезига йола тIоадал соцаяра тIаяхийтар еррига уйла. Цул тIехьагIа аммиачни селитра тоссаш подкормка йир гурахьа йийнача культурашта.

Дуккхача шера Iоаьнча опытах механизатораштa гучадаьлнад, лаьттанцара хьоанал дIаувзача оасарца къовсам лоаттабеш гербицидаша доккха новкъостал делга. Цулухьа цхьанна а кхай тIа оасар дац хIанз.

Иштта дика хьахинна ялаташ деноши геттара дIайха а ухаш кастта чуэца ха хьатIакхоачаргья. Вай республике уж хьалхагIа чуэца дезаргарех за Гудермесски района боахамаш. Цулухьа цу лоархIамерча кампанена кийчо яра боккха теркам тIабахийтаб отделне механизатораша. Ялаташ чуэца езача техникана ремонт яра график тIеххоачашъю укхаза. Тахала арайоале а кийча я СК-4 яхача марках йола кхоъ комбайн, вож пхиъ керттера ремонт яра балхаш даь яьнай, тоаьь латта жаткаш хьатIайохкен аккомуляторaш дIаоттаен мара па езаш латт. Отделене йолаш йолча ийс жатках пхеннеш хIанзале ремонт яьй, иштта кийча я погрузчикаш, ялат цIенду машинаш. Ремонт яь яьннача комбайнаша болх мишта бу цIаьхха а хьежаб комбайнераш.

— БIубенна хий шо шоаех? аьнна хаттар дича йоах механизатораша:

—соахка шийтта дийнахьа чуийцар оаха цхьа эзар гектара тIара ялат, хIаьта укх юбилейни шера итт дийнахьа чуийца довла декхар тIайиъцад оаха.

Из декхар кхоачашдара массадола хьалаш Iалашдеш да механизатораша. Дика кийчъяьй кхай стан. Къахьегамхошта культурно салаIара мел эшар деш да.

А. МАГОМЕДОВ.

СССР ПИСАТЕЛИЙ IV-гIа СЪЕЗД

23 мае сайрийнарча заседане председателал деш хиннача **А. Лупана** СССР писателий Союза Центральни ревизионни комиссе доклад е дош лу **Г. Гулиана.**

Цул тIехьагIа СССР-а писателий Союза Устава юкъерча цхьадолча хувцамех доклад ю Союза правлене секретара **П .Провка.**

Писателий Ерригсоюзни съезд хиннайчул тIехьагIа бархI шу даьннад, йоах докладчика. Цу хана вай мехка а дерригача дунен тIа а лоархIам бола хувцамаш хиннад. Коммунизм хьалъеш керда дика толамаш даьхар советски халкъо. КПСС XXIII-ча съездо тIайийцай вай вахаре ленински нормаш чIоагIъеш йола решенеш. Цо къоастадир вай балха эггара керттерча лостамашкара декхараш, царна советски литература декхараш а.

Пунпа дувзаденна хано хьакхайкадеш дола цхьадола хувцамаш динза даргдоацаш хилар СССР-а писателий Союза Уставе, хIаьта цIаьхха а чIоагIъе езаш хилар вайна, советски читателашта, керттерен ларда тIара йоагIен положенеш.

* * *

МОСКВА, 24 май. (ТАСС). Тахан Йоккхача Кремлевски дворце ший болх дIахо бихьар СССР-а писателий IV-ча съездо. Делегаташа докладаш йийцар. Iуйрийнарча заседане эггара хьалха къамаьл дир РСФСР-а писателий Союза правлене председатела **Л. С. Соболева.**

24 мае. Йоккхача Кремлевски дворепе сайранарча заседане ший болх дIахо бихьар СССР-а писателий IV-ча съездо. Делегаташа йийцар «Советски литература коммунизм хьалъеча» яхача ден повестка хьалхарча пунктах йола докладаш.

Вай къамий республикай дукхача писателий творчества моллагIча литература сий доаккхаргхиларах дийцар ше къамаьл деш **М. Алексеева** (Москва).

М. Турсун-заде (Таджикистан) дийцар тIом хинначул тIехьагIарча поэзе характерни башхалонех.

Советски писателашта дIайха а дег чура а моаршал делар монгольски писателий союза правлене председатела **Сономын Удвала** цар монгольски новкъосташкара.

Литературерча бIарччача поколене характеристика елар ше къамаьл деш **О. Шестинске** (Ленинград). 50-ча шерашка балабеннача ший ханнарча поэтех лувцаш уж шоай тайпара хилари боккхагIболча новкъосташа, поэташа, фронтовикашца цар хадданза бола бувзами бийцар цо. Цу боккхагIбарашкара Iомабеннаб кагирхой гражданственность, патриотизм йолаш хила.

Ше даьча къамаьла дикка доккха дакъа литератураи киноискусстваи долча традиционни бувзамий дешашта хетадир СССР-а кинематографистий Союза правлене председатела **Л. Кулиджанова.**

Вай заман, вай мехка символ я книжка бе доалла кагирхо, аьлар ВЛКСМ ЦК-а хьалхарча секретара **С. А. Павлова.** Книжканара, литературанара кагирхой безам боккха ба. Кагирхой аудитори эггара шерагIа, эггара беркатегIа йола аудитори я писатела. БоккхагIбарий дикагIдола гIулакхаш — революционни безам, парте гIулакхах бIубенна, тешаш хилар, цун моастагIий гоама болаш хилар доаллаш кагирхой хилийтара новкъостал дар—из де деза оаш, литератораша, аьлар оратора.

Прениех иштта къамаьлаш дир **П. Боцу** (Молдави), **А. Гузявичюса** (Литва), **Б. Полевойс** (Москва). Цунца йистеьлар сайрийнара заседани.

* * *

25 мае Йоккхача Кремлевски дворпе ший болх дIахо бихьар СССР-а писателий IV-ча съездо.

Iуйрийнарча заседане Председателал деш волча. **К. Симонова** дагадохийтар 25 мае Африка ди белгалдоаккхаш хилар. Делегаташеи хьаьшашеи белгалдаьккхар къамая хьакъехьа ший лоIаме хилара тIехьа къовсам лоаттабеча халкъашта шоаш тIехьа хилар.

Цул тIехьагIа доклалах йола пренеш хилар. Эггара хьалха къамаьл дир **Н. Яшена** (Узбекистан). Ше дегIадоагIача ерригача этапашка, аьлар цо, узбекски литература — дерригача советски литература даькъо — халкъа творчески гIулакхаш, цо ше кхо ца деш хьега къа советски характера беркате дикал хьахьекхад.

Советски - фински вIаши лелалеча гIулакхашта юкъе эттача дикача традицех дийцар **Мартти Ларне** (Финлянди). Цо дийцар берригача прогрессивни писателий юкъарча декхарех: аламий ганзаш лораярах, вахар, сага вахара ираз бахьан лоаттабу къовсам махулла чIоагIагIа художественни, дега чу ювшаш йолча средствашца хьахьокха дезаш хиларах.

СССР-а Оборона Министерстваи Советски Эскара а ТIема - Форда Флота а Керттерча политически управлене цIерагI, берригача советски бIухой цIерах денал дола моаршал делар съезда эскара инарал волча **А. Епишева.** Вай бIухошта, аьлар Советски Эскареи ТIема-Форда Флотеи Керттерча политически управлене начальника дукха деза тIема низий лични составаи берригача къахьегамхоштеи военно - патриотически кхетам луча эггара а керттера лоархIам бола литература.

ДIаьхдаь чIоагIа тIоараш тохарца тIайийцар съезда делегаташа **Костас Кодзиас** (Греци). Со чIоагIа гIадваха ва советски писателий IV-ча съезде хила сай йиш хиларах, аьлар цо.

Искусстваи Iилмаи даькъе хьа мел даь дола хIама дохаш латт Греце. Культурни вахар дац хIанз Греце. Фашизмо са мехках культура кашмаш даьд.

Ше къамаьл даь воалаш Костас Кодзиаса ловца баьккхар Советски Союза литератораштa цар керда творчески толамаш дахар ловш.

Делегаташеи хьаьшашеи чIоагIа даькъала вувцар Костас Кодзиас.

Сона хетачох, аьлар председателал деш волча К. Симонова Грецера венача хьаьшага, трибуна тIара Iовоалаш хьа сий деш ура оттарца делегаташеи хьаьшашеи тешавеш хьахьокх цунца Греце къовсам лоаттабеш долча халкъаца шоаш хилари керда араяьнна гречески фашизм шоашта гоама хилари.

Октябро эргадаьккхача туркменски лаьттах, цун духовно лакхбеннача нахах дувцаш дIалоладир ший къамаьл **Б. Кербабаева** (Туркмени). Цо дийцар туркменски къаман литературана карагIдаьннарех, тайптайпара жанраш йолаш из хилар белгала а доаккхаш.

Трибуне ба «Дунен халкъашта юкъера машар чIоагIбарах». Дунен халкъашта юкъерча Ленински преме лауреат **Пабло Неруда** (Чили). Советски писателаш чIоагIа къамач писателаш а ба, хIаьта кхыча мехкий культурашца дика дог долаш а ба, аьлар цо. Революце кхеллача писателаша долла хIама даьд берригачешта книжка дукха дезалургдолаши лоархIаргдолаши.

Вай съезд дунен культуро теркам тIабохийтaш я, аьлар **А. Тимонена** (РСФСР). ХIанзарча дунен тIа эттача чоалханерча къовсама хьале хьанца хила веза художник яхача хаттара духхьала вай, советски писателаша, жоп даларга хьеж нах. Советски литературах доккхал деш йола уйла ювц писатела.

ХIама бе-башха доацаш хила йиш яц писатель аьлар **Н. Грибачева** (Москва). Дунен тIа эттача чоалханерча хьалах дийцар цо. Иштгача хьале духхьал сердали дикалари дийца Iе йиш яц поэзе, планета тIа дуIа санна хьайна зуламе низаш хьоа ца деш.

Венгерски писателий цIерахи цар тIадилларахи съездага моаршал делар **Йожеф Дарваша** (Венгри). «Саг бахьан, гуманизма идеяш котъялар бахьан, аламий кхоане бахьан» бехктокхаме хилара лоархIаме дош гIоттадир цо.

К. Симонова (Москва) ше къамаьл деш боккха теркам тIабахийтар писателий Союза военно - художественни литература йолча совета балха, СийлахЬ - боккхача Даьхен тIемах литератораша мишта язду яхача деша.

Съездага моаршал хоатт **Джозеф Норта** (США). Цунна хетачох, дуккха бола американхаш тийшаб хIанз тIема духьал валарал хьалхагIа де дезаш цхьаккха а гIулакх ца хиларах.

Советски писателашка моаршал а луш, **Захария Станкус** (Румыни) белгалдаьккхар, Советски паччахьалкхен ах бIаь шерарча историе ший халкъа а дерригача аламашта а хьалхашка моральни бехктокхаме ше хиларах визза вола, кердача тайпара вола писатель хьаваь хилар.

Йиъа а писательски съезда юкъе дакъа лоацаш хиннача **А. Сурнова** (Москва) дийцар хоржаргйола правлени цIенхаштагIа а хьинар долашагIа а творчески писательски организаце духовни вахарга, литература дегIаахара лостам телача журналий балхага хьажа езаш хиларах.

Халдун Танера (Турци) шийгара а берригача туркий писателий цIерагI а ловца баьккхар съезда дика мел яр ловш.

Цунпа чакхъяьлар съезда Iуйрийнара заседани.

(ТАСС).

КХОАНА ХИМИКИЙ ДИ

Темпаш лакхъю

Халкъа боахамеи къахьегамхойи хьашташ дизза кхоачашдара хьинаре къахьийгар Нохч - ГIалгIай химически завода коллективо дIаяхача семилетках. Арахеца продукци 2,4-зза лакхъелар цу шерашка, хIаьта культурно - бытовни боахамеи гIулакхашта эша товараш 7-зза дукхагIа арахийцар.

Укх пятилетках кхы а лоархIамегIеи бехктоххамегIеи декхараш латт завода болхлошта хьалхашка. 1965-ча шера хенаш хиннача 60—65 процент дукхагIа арахеца еза продукци 1970-ча шера, цох 26—30 процент къахьегама овсарле лакхъяра чотах а хепаш. Цу гIулакхо торо хулийтаргья 1970-ча шера паччахьалкхенна цхьа миллион сом пайда, бе, пхезза хIана бац аьнна дукхагIа хул из 1965-ча шера баьча пайдал.

Пятилетка шерашка предприяте рентабельность лакхлургья 24—26 процент, хIаьта кийча продукци дIайохьийталга лакхлургда 54—56 процент. Пятилетках наха эша товараш 2,3-зза дукхагIа арахецаргда, аьлча уж хургда 7 миллион сома маьха. Цу юкъа керттера производственни фондаш шозза дукхагIа хургья, хIаьта керттерча фондий цхьан сома лоархIаш арахеца продукци 1,3-зза дукхагIа хургья.

Уж декхараш толамца кхоачашдара ца хадлаш кийчон балхаш ду заводе, цар дикка лакхъю къахьегама овсарле. Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяйтара дукха кийчон балхаш чакхдаьхар дIадахача шера. Соахка гIишлон - монтажни балхаш чакх а даьха болх бе дIайолаялийтар керда краскотерочни цех. Цу цехе мел йолча халача процессашта механизаци йир. ДIа а оттаяь монтаж йир шоллагIча гидромерийни пресса, цу гIулакхо тIарска товарий дикал лакхйир. Реконструкци яьй олиф кхехкадеча производствана а, цу гIулакхо вIаштIехьдалийтад арахеца алиф шозза дукхагIа хилийта, иштта хьалйир керда стеклотарни цех а.

Завода болхлой экономически знани лакхъяра дIадахача шера вIашагIъехкар экономически курсаш, болхлой техминимума программа юкъейоагIа экономически дешай программа а.

Пятилетка хьалхарча шера план 20-ча ноябре кхоачашйир завода коллективо, планах лаьрхIачул совгIа арахийцар цхьа миллион совгIа продукци, цу даькъе арахийца культурно - бытовни товараш 423 эзар сома маьха а долаш. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах кходир 48 эзар сом, хIаьта завода шера хинна беррига пайда 54 эзар сом да.

Укх шера а уж къахьегама темпаш лохъялийтаяц завода коллективо. Биъ бетта план тIехкхоачашъяьй, планал совгIа арахийца продукци 92 эзар сома маьха я. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера паччахьалкхенна кходаь ахча 12 эзар сом да.

Къахьегамхой дегIауха хьашташ дизза кхоачашдара бытови гIулакха эша керда товараш арахеца йолаенай завода коллектив. Арахеп боахамашкара хIамаш шенъара йола «Эмалир», «Коврин» яха средстваш, юха а арахеца йолаьй «Гигиена» яха препарат.

ХIанз заводе кийчъеш я тIадоагIача шерара план кхоачашъергйола материальни база, укх шерарчул 12—15 процент дукхагIа продукци арахеца еза тIадоагIача шера. 1968-ча шера арахеца басар 2 эзар тонни мастика бIаь тонни дукхагIа хургья. ХIаьта пхьегIаш цIенъю паста 150 тонни дукхагIа арахецаргья. Цо торо хулийтаргья къахьегамхой хьашташ дикагIа кхоачашде.

Болхлошта хьокхам а телаш, къаьстта дика къахьегарца заводе белгалбаьнна ба аппаратчикаш Айламиров Зила, Катаев Мухади, Саркисян Рубен Абрамович, Сагинов Владимир, оператораш Томина Анна Александровна, Переведенцев Николай, слесарь Корсуков Алексей, строгальщик Усманов Iийса, кхыбараш. Цар даим тIехкхоачашъю сменах нормаш.

А. ТОМАСОВ,
Нохч - ГIалгIайчен химически завода диретор.

ХИМИКИЙ НОВКЪОСТАЛЦА

ЛоархIамей бехктоххамеи болх ба укх деношка республика теплоэлектроцентрала химически цехашка «Грозэнерго» районни управлене химически служба коллективо бер. Энергосистема котлоагрегаташта цар даьча химически тоххамаша хьахьокх агрегаташа пайда эца хий цика деце а цар нагрузка лакхъе торо хилар.

ДIадахача кIирах пхе котлоагрегата уж тоххамаш даьд химикий зIамигача коллективо. Тоххамаш йистедаьлча боккха пайда а эпаш агрегаташка болх байтаргбола режимни карташ электростанцей эксплуатационникашта юкъе дIайхьай дийкъар.

Химически хий цIендара электростанцей болхлошта доккха новкъостал ду химикаша. Боккха къовсам доаттабу химслужба коллективо реагенташ кхоара. хина режим боаггIача боараме лоаттапра. № 3 йолча теплоэлектроцентрале керда оттабаьча яь питательни трактах аьшк доаллий хьожаш тоххам баьб химикаша. Нагахьа саина из дукха доаллаш хилча яьна авари хила тарлу.

Къаьстта дика къахьег химикаша Тютюнникова Раисас, Байсунгурова Раисас, вокхагIа волча инженера Иванов Юре. Юбилея къахьегама толамашца накъаболх хичикаш.

С. ХАЧАТУРОВ.

НИЙСАЧА НОВКЪА

Грозненски химически комбинате синтетически спирт доаккхачарех цхьан цехе болх беш ва Керимов Янарсха. ВорхI шу совгIа ха я цо цига болх бу. Дукха ха я из химик вола а. Массехк шера болх баьб цо Джамбульски суперфосфатни заводе. Ший къахьегача никъ духхьашха дIаболабир цо цига.

— Хьалха химик волаш аз болх баьбале а, Грозненски химически комбинате балха а вена, керда производство Iомаеча хана дукха халонаш нийсъелар сона. — йоах нов. Керимова. — Вокх заводе ца хинна керда автоматически прибораш нийсъелар укхаза, уж йовза новкъостал дир безаме со тIайийцача барттайнача коллективо.

Къахьегама биографи дика я цун. ЗIамига волча хана да а нана а доацаш висар Янарсха. Из дар халача 1944-ча шера. Цунна хьехарде, из хьаллаца гаргара саг а вацар. Болх а ца беш, айлаюкъе а ваьнна харц никъ хьалаьцa дIаваха а тарлора нов. Керимов. Из цо дaнзар. Къахьегама сийлен никъ хьалаьцар цо. Цу даькъе цунна чIоагIа новкъостал дир доалахоша, цIенача дег тIара укханна хьехам баьча советски наха. МусаевгIар вежараштa вовзаш а е гаргара а вацар Янарсха. Цар хьалкхевир из. Вокха хиннaчул тIехьагIа балха дIаоттавир, хIаьта саг йоалаьчул тIехьагIа шоай цIеноех цхьа цIа делар цунна.

...Шена, хоза я нов. Керимов болх беш волча цехе. Цу цеха цхьан помещене я контрольно-измерительни приборий система, царна чакхйоаккх химически процесс. Цу приборех химикий бIарга са оал.

Цхьаккха хьовзам боацаш болх бу цехерча автоматика, яхаш дувц нов. Керимова. Говзача кулгаша доал деш хилча тамашийна хIамаш карагIдувл автоматикана. Бокъонца вола специалист ва нов. Керимов а, оал цох цунца болх беча наха. ВоккхагIвола аппаратчик Янарсха вахте латтача хана арахеца продукци тIехдикен норчал дукхагIен хургхиларах, балха тIа хьовзам хург ца хиларах дог тийша хул цун новкъостий, цеха беррига болхлой.

— Тха Януса (иштта йоаккх цун цIи цехе) дика йовз производства технологи — йоах смена начальника нов. Мандрова. Ше дика къахьегарал совгIа эшшача хана шийца балха боахкача наха новкъостал де кийча ва из. Лакхарча дегIара, шера белаж йола, даим безаме саг ва Янарсх. Ший декхараш цIена кхоачашдарал совгIа, цхьайолча хана новкъоста декхараш а кхоачашду цо.

Цхьан бус сменах болх беш волча хана замыкани хилар бахьан долаш цехера лампаш ейра, авари ца хилийтара сихха хьалсаьга езаш яр лампаш. Ерригаш хIана яц аьнна контрольно-измерительни прибораш электричества болх беш я. Цхьаккха хIама дацар бIаргагуш. Дукха уйла е йиш йолаш дацар этта гIулакх. Сиха задвижкаш дIакъовла, аьнна команда елар смена начальника. Цо аьнаp сиха кхоачашдора болхлоша. Массанена дика ховш дар насосни станци болх ца беш сецалга, цхьабакъда технологически процесс соцаянзар. Продукци арахецаш яр, хIаьта реакторашка кара из дIа ца йохийташ соцаяь яр. Лавлеш лакхъяла тарлора, цунца дувзаденна авари хила а тарлора.

Дерригa а дика чакхдаьлар, хьовзам ца хулаш. Сиха задвижкаш дIакъовларах авари ца хулаш йисар, царех ахаш Янарсха ше дIакъайлар. Ший низ кхо ца беш цо къахьегарах карагIдьлар цунна из дика гIулакх. Цунна чIоагIа баркал а аьлар цеха кулгалхоша, болхлоша.

Спирт доаккхача цехе керда специалисташ кийчбеш а дукха балхаш даьд цо. Итташ ба цига Янарсха балхах кхетабаь нах. ХIанз уж балха тIа хьалха латташ ба, царех доккхал ду цо. Царна юкъе ва аппаратчик Иванов Георгий а. Нов. Керимова ший квалификаци а цахаддаш лакхъю. Дукха ха йоацаш комбинатера технически курсаш чакхъяьхар цо. Цох кхоачамбаь Iе дага вац Янарсх. Лакхера дешара заведени чакхъяккха а лехI цо. Ше лерхIар кхоачашдара сайрийнарча школе 10-ча классе деша вагIа из. Дезад дукха ба, болх а беш деша хала да. Цхьабакъда уж халонаш цо эшаю.

Дика производственник хиларал совгIа, комбинате дикагIволча рационализаторех лоархIаш ва Янарсх. Производства хьалаш тоалара массехк предложени балха юкъейихьай цо укх шера. Хьалха дIаяхача хана этиленах хьакъестаду машиндаьтта цхьоалагIча этажера 4-ча этаже чакхдаккха дIаахийта дезаш хулар. Хьалха йоацаш яр из мел дIадахийта деза хьахьокхаш йола прибор. Из бахьан долаш дукха продукци йовра. Янарсха еннача предложенех из даьтта дIаухийтача турба тIа прибор оттальй. Цо торо хулийт чакхдоаккха машиндаьтта мел дIадахийта деза ха. Янарсха тийннача предложенеша паччахьалкхенна баь пайда эзараш сомаш да.

Общественни вахаре а хьинаре дакъа доац цо. Массехказза хержав из Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча суде заседателалла. Профессиональни союза областной совета член, КПСС райкома член хиннав.

Дукха ха йоацаш ремонт е йолайир цеха. Ремонтникаша ханал хьалха чакхъяккха лаьрхIар из. Цига дийза дакъа лаьцар Янарсха а.

У. АХМАДОВ.

ЗАВОДА ВЕТЕРАН

Эттара хьалха Грознера ацетонови завод хьалъеча дакъа лоацаш хинарех ва коммунист Шаипов Ювсап. Ткъаь итт шу хьалха цу предприяте электрически ток чуюллаш хинав из. ХIаьта 1934 шера, завод болх бе йолалуш, укх тайпара йоазув даьд Шаипова трудовой книжка тIа: «Завод хьалъеча хьинаре дакъа лацарах совгIата велосипед еннай электромонтера Ю. Шаипова».

Цу хана денз дукха шераш дIаихад, дегIаена гигант а хинна дIаэттай завод. Иштта ший балха говзал лакхъяьй Ювсапа а йоккха опыт йола специалист хиннав цох.

Коллектива вовзаши сий деши ва Ювсап. Шоай цеха групоргал хержав из коммунисташа, цул совгIа завода парткома член а ва Ювсап.

Сийлахь-боккхача Октябра юбилея сийна тIайипа декхараш кхоачашдара къахьегама вахте эттав коммунист Шаипов. Ден-денна тIехкхоачашъю цо ший производственни нормаш. Цун инициативах цеха болхлошта лаьрхIа каст - каста лекцеш еш укхаза, беседаш ю. Шаипов ше а ва дика пропагандист. Укх деношка цеха болхлошца «Тха къахьегам — хьона Даьхе», «ТIайипадий Iа декхараш — кхоачашде» яхача темаех беседаш яьй цо.

Производственни общественни болх хьинаре лелабарах дуккхазза мах бола совгIаташ, Сийлен грамоташ, ахчан премеш тийннай Шаиповна. Дика къахьег цо укх деношка а. Социалистически яхье хьалха латтарех ва Ювсап.

Сурта тIа: коммунистически къахьегама ударник, вагонни сцепщик Шаипов Ювсап.

М. Монеава сурт.

ЛАКХЛУ ОВСАРЛЕ, ДИКАЛ

Халкъа боахам дегIабоалабеча химически промышленноста Iалаьмате боккха лоархIам хилар массане а кхеталеш да. ХIанзара технически прогресс хила йиш йолаш яц лакха дегIаена химически индустри йоацаш.

1954 шера эггара хьалха химически продукци (фенол, ацетон) арахеца йолаенна Грозненски химически комбинат мехка химически предприятешта юкъе эггара йоккхагIъярех а хинна дIаэттай. ХIанз комбинато феноли ацетонали совгIа арахец синтетически этилови спирт, полиэтилен, товарни пропилен, керттера продукци йоаккхача хьайоалача отходех еш йола продукташ ца лаьрхIача а.

Союзни яхье укх шера хьалхарча квартале пхезалагIа хьалхара меттиг йоаккх комбината коллективо: цунга йисар СССР-а Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела ЦIе Байракх, ахчан хьалхара преми а елар.

Уж толамаш даьхад комбината коллективо партийни общественни организацеша хьалхле а лелаеш шерра социалистически яхь а йоаржаяь чIоагIа къахьегар бахьан долаш, болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха шоай балха говзал лакхъяр бахьан долаш.

1966 шера, пятилетка хьалхарча шера, комбинато планал тIех арахийцар массехк миллион сом мах бола продукци, продукцега дIадодар кIезигдарах 600 эзар сом кходир.

Грозненски фенол мехка эггара кIезигагIа хIама дIадодаш даьккха да: 1966 шера Куйбышевскичул 25-и Уфимскичул 30-и процент кIезигагIа хIама дIадахар цунга, иштта дарегIа доаккхаш да грозненски синтетически этилови спирт а.

Дика толамаш даьхад къахьегама овсарле лакхъеча а. Семилетка хана шера юкъера лаьрхIача 8,5 процент лакхъелар из, хIаьта пятилетка хьалхарча шера — 14,5 процент.

ДIадахача шера эггара а йоккхагIйолча предприятешкарчул а тIеххилар комбинате болх беча цхьан сага сих лоархIаш хьадер.

Шерагара шу массаза доал лакхлу комбинате фондоотдача. Масала, 1965 шера хиннaчул дIадахача шера 6,8 процент лакхъелар из.

Комбинате халланза лакхъю производства эффективность. Феноли ацетони доаккхача цехашка дикка болх баьб арахецача продукце дикал лакхъеш. ХIанз укх сахьата дерригa а хIана дац аьнна ацетон геттара дика арахец, хIаьта фенол — ах. Цар дикал дунен толашагIа йолча стандарташка кхоачаш я.

Синтетически этилови спирт доаккхача цехе технологически процесса интенсификаци еш болх баьб. Цхьан реактора тIара доаккха спирт дикка дукхагIа хул, хIаьта Уфимски синтезспирта заводе доаккхачул тIех а да.

Проектни мощность караерзаеш боккха болх баьб полиэтилен доаккхача цехе. Укх шера хьалхарча квартале караерзайир проектни мощность. ХIаьта производства коллективо хIанз мощность кхы а лакхъергйола гIулакхаш ду.

1966 шера предприяте чакхъяьккхар 30 организационно - технически мероприяти. 500 эзар сом гаргга пайда а боалаш. Царех керттера яраш я пропилена вIашагIтохара установка караерзаяр, алкилироване цехе катализаторни комплекс кийчъю узел эргаяьккха тоаяр. Эргаяьккха тоа а яьй, кара а ерзаяьй дикагIдола фенол къоастадара схема. Царел совгIа 1966 шера юкъейихьай 103 рационализаторски предложени, 292 эзар сома пайда а боалаш.

Болхлойи инженерно - технически болхлойи говзал лакхъеш боккха болх бу комбинате. Духхьал дIадахача цхьан шера 1465 болхлочуни 209 инженерно - технически болхлочуни говзал лакхйир. Дукха нах ба къахьегама дикагIйола методаш Iомаеш, къаьстта цхьан хIаманна лаьрхIача производственно - технически курсащка.

Толамца болх беш, 1967 шера а комбината коллективо 4 бетта планал тIех дукхха продукци арахийцай, продукци йоаккхача дIадодар лохдарах 230 эзар сом кходир, планал совгIа 334 эзар сом пайда баьб.

Яхь лаьцараштa юкъе хьалхарча моттиге я № 132 йола цех, ремонти гIишлоши ю цех, кхыяраш.

Къа дика хьегаш хиларца къаьстта белгалбаха безаш ба тха производстве хьалха латта № 7 йолча цеха слесарь Мамаев Мовлат, цу цеха аппаратчик Р. К. Медведев, № 17-18 йолча цеха аппаратчик Ушаев Султан, мехцеха токарь Д. Т. Колков, № 32-91 йолча цеха аппаратчик Керимов Янарсха, контрольно-измерительни приборий цеха электрослесарь В. К. Антошкина, кхы дуккха бараш а. Грозненски химически комбината болхлоша къахьегама толамаш а даьха деза шоай цIей — химика Ди: пхе бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй.

В. СКРЕБНЕВ.
Грозненски химически комбината директора заместитель, керттера экономист.

Вай Даьхен фордацара доазонаш лоралеш дийнахь а буc а деналерча вахте латт Къилбаседа - Малхбузен пограничи округа морякаш.

Сурта тIа: мичмана В. Д. Мелуса тIехдика говзал йола артиллерийски расчет хьежорга топаш етта шаьрлуш я.

И. Баранова сурт. ТАСС фотохроника.

КХОАНА ПОГРАНИЧНИКИЙ ДИ

ДОАЗОНИЙ ТАЬКА ЙИСТЕ

Инарал-майор Григорий ЗАБОЛОТНЫЙ, доазонашкарча бIуна политически управлене начальник.

Вай социалистически Даьй-мехка 50 шу дуза ди гарга кхаьчача хана дезду укх шера советски наха пограничника Ди. Шоай Даьй-мехках, цуч машарера къахьегам шоаш лорабеш долча халкъах чIоагIа кура ешi ба бIухой.

«Вай дерригаш а Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хиннaчул тIехьагIа даьдале а. — яхаш дезду къонача бIухошка сийлен ца цIи хезача доазонашка лер йоахачь, хIанз запасера старшина волча Тимофей Пятаева. — из боккхача лоархIаме хиннай вайха хIаране вахара. Из доккха ираз да. Советий Мехка гражданин хилар а цун доазонаш лоралеш хилар а». Къаьнача а къонача а беррига пограничникашта IагарIдари царна хетари за цу денгаша кхайкалер. Даьхе, парти дага йолаш, даха хьакъ долча тайпара сийленца Октябрана накъа гIолга дага долаш ух тахан доазонашкарча нарядашка вай салтий, матросаш, сержанташ, старшинаш, эпсараш, из дага а латташ бу цар шоай гIулакха а тIема а говзал шаьрдеш бу болх.

Ше хьийгача къих хьахиннaчун дезача деношка итогаш елга дика традици а хинна дIаэттад. Йизза бокъо а йолаш ала йиш я вайга: Советски Iаьлала шерашка доазонашкарча бIиво ший мехкаца, пун Герзашнарча Низашца. ВЧК—КГБ органашца цхьана хьабенаб къовсамеи коталонийи турпалера никъ. Халей заиман финла хила везаши дар доазонашкарча бIухой гIулакх къона Советий Мохк хьахиннача шерашка, вай территоре тIа шпионаш, террористаш, диверсанташ, контрабандисташ хьатIа а лехкаш, гобаьккха моастагIал дела капиталистически паччахьалкхенаш хиннача хана.

«**1933 шу.** Доазол сехьа ваьнна 439 саг лаьцав, царех 30 шпион ва. ХIалакъаь дIаяьккхай доазол дехьара кхоъ банда...

1934 шу. Доазол сехьа ваьнна 564 саг лаьца соцаваь, дукхха а тайптайпара контрабандни товараш лаьхаз, дерригаш а дIалаьвхIача 40 эзар сома маьха товараш да уж».

ХIанз а тIехьа вай Гаьнарча Малхбоалера доазонаш лоралеш йолча Шеча байракха Н-ски погранични отряда деналерча гIулакхий хьакъехьарча йоазош тIара хьайипа за уж мугIараш. Сатийна-м Малхбузехьа а яцар. Укх шера шоваткъа шу дуа Андрей Коробицына доккхача деналера гIулакх карагIдьначa хана денз. 1927-ча шера 21-ча октябре сецна арлаваьлар къона пограничник паччахьалкхен доазув лорале ха тIа отта, аьнна. Доха доладенна загIача тишача цхьан отара юххе цунах кхийтар доазол сехьа ваьнна виъ саг. Цар Коробицынана тIалаьцар иттаза юзла тепчаш: «Каравола!» Шийл дукхха а дукхагIа болча царна дов доладир пограничнико. Эггара хьалха техача герзаца вожавир цо диверсантех цаI, цхьабакъда, лерг волаш, меттахьа тепча кхийтар цунна шийна а. Из чов хиннaчул тIехьагIа а ца социйташ, дIахо а дов деш хилар Коробицын...

— Новкъостала доагIа тхо тIакхаьчача хана а, — дага а доагIаш тувп застава начальника политически даькъера помощник хиннача, хIанз отставкера полковник волча С. Любимова. — кхоачаш валанза вар Андрей. «ХIама дерглац, новкъостий. Керттерлар уж тIех ца балар да». — аьлар цо гIийлла-борд-бордагIа. ТIехьагIа гучадаьлар: Ленинграде гIолга тIа а дилла йита хиннаяр диверсантий из группа.

Туркменски ССР Министрий Совето хIанз дукха ха йоацаш баьча сапамах денал долча пулеметчика Ларион Кононенко цIерагIа хургйолаш я вай къулбехьарча цхьа застава.

1932-ча шера январь бетта басмачаш баьхкар цу застава участке. Лира дов доладелар пограничникаштеи басмачаштеи юкъе. КIеззига мара боацача советски пограничникаша, баха-бала моттиг йоацаш, готбир шоайла кхозза дукхагIа бола бандиташ. Дов чIоагIа сих а денна, застава начальника Максимова бIаргагаьнар, шийна тоха аьнна цхьан басмача хьожаяь топ. Из бIаьргалайра Ларион Кононенкона, цо ший дегI духьала а тесса, кIалхара ваьккхар командир.

Вай паччахьалкхенна Iалаьмате хала тоххам бар Сийлахь-боккха Даьй-мехка тIом. Эггара къизагIа вола моастагIа эша а ваь яьккхача коталонца шоай дакъа долаш ба советски доазоний хаьхой а. Тийшача балхах вай Даьхенах шоаш латача хана фашистски инаралашта моттар хьалхарча ткъаь итт минута, хьахна хIама ца дуташ, доазонашкара советски заставаш шоаш дIайоахарг ма йий, аьнна. Цхьабакъда, моастагIа гIалат ваьлар цу деша. Галоахаргваха заставал тIехвала, цунна го бе-м мегар моастагIчоа, пхьабакъда, тIемахошка герз Iодиллийта-м магазар. Вай малхбузенгахьара доазонашка чухийца а хьалъюкъаш а латтача окопашкара кхыметтел хIанз а тIехьа корайоагIа юкъ-юкъе 1941-ча шера июле хиннача довний лераш, корадоагIа герзаш, цхьабакъда, цхьаь-цхьан топаца, цхьаь-цхьан тепчийца патронаш хилац. ТIеххьара патрон шоаш кхесса баллалца Даьхен доазонаш лоралеш лаьттар пограничникаш. Халкъа дагара цIаккха а дIайоврьяш пограничникий Советски Союза Турпалий Алексей Лопатина, Федор Морина, Андрей Кижеватова цIераш. Ха дIа ме йола тIа-тIа кхы а хьагучаювл советски тIемахой деналеи сийлени хьакъехьара керда оагIош.

Легенда а хинна дIадахад Лиепай лоравш хиннараштa карагIдьнна турпалера гIулакхаш. Советски Эскарен ТIема-Фордa Флотен доакъошца цхьана итт дийнахьи итт буси деналера цига моастагIчоа духьала а этта латаш хилар доазон йистерча 12-ча отрядацара салтийи эпсараши. 3-ча ранга военни дор Алесковский керте а волаш Папе яхача юрта доазон йистерча коменлатура цIеношка дов де аьнна сайнар човнаш хинна вола ворхI тIемахо. Цийнах Iовдалуш бола уж тIемахой шоай са хьалдаллалца латаш хилар. «Немций штабе чулелхаш латт. Цхьа патрон юхейисай...» — иштта дар Алесковске тIеххьара доазонерча отряда начальникага майорага Якушевга даь хабар.

ТIом мел лаьттача шерашка эггара лиралгIа тIемаш дол-долча моттигашка хилар пограничникаш. Уж бар Москваи Ленинградии а. Одессеи Севастополи а лораеш хиннарий мугIарашца. Цар дакъа лаьцар Сталинграде хиннача тIем тIа. Курски дуге хиннача тIемашка. Днепрах боалача, тIом чакхбала гарга кхаьчача хана дуккхача тIагIортамерча операцешка. Командоване задани дика камаьхал а йоалаш кхоачашъярахи шоаш из деча хана денали турпалали гойтарахи лаккхара правительственни наградаш хьожайир доазонерча 32 даькъа, сийлен цIераш техкар доазонерча 11 полках. Советски Союза Турпал аха цIи елар 150 пограничника.

Мах баь вала хала долаш, селла боккхача лоархIаме я Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тIем тIа советски халкъо яьккха котало. Гитлеровски фашизм йохаяро дIахьекхар вай низ мел чIоагIа ба, цо овлантара хийцар вай доазонашкара хьал. Дукхха эзараш километраш дIаяьхача доазонашка вай доалахой хилар социалистически мехкех. Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дузача хьалхха къаьстта чIоагIа тоам а хулаш белгалдоаккх вай советски доазонашкарча бIунеи вайца оагIув болаш ядача вошал долча паччахьалкхений пограничникаштеи юкъера доттагIал дегIаухаши чIоагIлуши хилар. ВIаши новкъостал дарах гIойле йоал еррига социалистически содружествана а. хIара пуи къаьст-къаьстача мехка а доазонаш тешшаме лоралелга Iалашдара.

Паччахьалкхен доазув — даиман, халланза латташ йола фронт. Событеша, къаьстта а укх тIеххьарча хина хуларашa, гуччахьа хьахьувкх США, ФРГ, кхыча мехкий империалисташа шоай развездкай болх тIа-тIа сихбелга, шербелга. Хьаштдоллаш йолча моттиге, кхыметтел укхаза гIолла-м цхьаккха саг а тIехвоалалургвий-хьогI аьнна хеталуча моттиге а, хила тарлу бокъо йоацаш, тийшача балха доазонал сехьа ваьнна саг. Самолеташ, хи кIал гIолла лела кемаш, геттара масса лела кемаш — уж дерригаш а цар мукъагIа дIатед империалистически мехкий разведкаша. Цу хьалашка шоай дегIамаш кхо ца деш, шоашта тIалатта декхар кхоачашдеш ба советски доазонашкара бIухой, уж тIабийрзза Iомалуш ба моастагIчо хьовзаьча моллагIча маькарлонна а духьала отта.

Доазонашкара охрана хьаяра хьакъехьа 1918-ча шера 28-ча мае аралаьннача Халкъа Комиссарий Совета Декрета тIа белгалдаьха В. И. Ленина васкеташ сийленца кхоачашдеш ба хIанзара пограничникаш. ХIаа, уж тешаме ба Советски Iаьдал эттача юкххьанцарча шерашкеи тIом лаьттача ханеи вай паччахьалкхен доазонаш денале лоралеш хиннарий традицешта. Из иштта хилар чIоагIдеш дукхха а бакъдараш довз вайна.

Баьде бийса. Вай къулбехьарча цхьан застава участке доазол сехьа ваьннача моастагIчун лер хоаелар. Шоашца жIали а долаш, цу лерагIа бахар сержант Пимоненкои мугIарера салте Широкови. Доккхийча тIоша, лакхача лоамашкарча шийлача михо, боадоно халагIа хулийтар пограничникий никъ. Сахулача хана ткъо километр совгIа никъ баьбар цар. Листача петараштa юкъе цхьаь-цхьалха дагIача цхьан цIалга юхе кхаьчача чIоагIа сатем байна хьайзар жIали. Пограничникаша кхетадир: «укхаза ба». ЖIалена тIеххьа тIехьа, мух мо сиха, цIагIа чуийккхар Пимоненко. Сихеи денал долаши хиларо хоададир дош — герзаш хьа а даьха цигара хьалаьцар тийшача балха, зулманца доазол сехьа ваьнна кхоъ саг.

Командир эпсар Воскобой волча кема экипажо хьахьекхар тIалатта декхар дика а маькара а шийна кхоачашде ховлга. Катер оалача кема тIа а хайна кIалхарвала хьежар паччахьалкхен доазонал а ваьна чувена хинна кхерамe зуламхо. Шоай кема цунна тIехьакхедир пограничникаша. Цу сахьате товссабенна катер тIа баьлар 2-ча статья старшина Клепикови матрос Дубинцеи. Шийга ши автомат а йолаш хинна зуламхо герзаш хьа а даьха лаьцар.

Таханара советски пограничник — из алхха доазув лоралеш вола хьахо хинна Iац, из ва эггара хьалхарча мугIаре латта идеологически фронга тIемахо. Цунна дола тешал — доазонашкарча дуккхача заставашеи тоххам бара пропускаш хеттача пункташеи денна беш бола болх. Вай мехка хьачуухача наха юкъе идеологически диверсеш е безам бола нах а нийслу: антисоветски, дына хьехамаш ду, бIеха гIулакхаш дувца литература вайцига хьачуя безам бараш. МалагIа моттиг юс бIарга ца лайташ чакхдаккхар духьа цар из «дохьаш» чу ца доллаш: автомобилий оагIошка, шолха пхонаш а еш, чемоданашка, товарашта юкъе чу а дехкаш, контейнерашка. ДоттагIа малав, доттагIа воацар малав вовза а де кийчдеш дола зуламаш далехьа гучадаха а Iемаб пограничникаш.

Башха дика нах ба доазонашка гIулакх деш бараш. Вай эскарашка массанена а бовзаш ба гIорбаьнна бола гIулакх дара говзанчаш старшинаш Александр Смолин, Варлаам Кублашвили, Василий Демчук, Иван Киряшко. Уж ветеранаш ба. Царна цхьан строе латт дунен шоллагIа тIом чакхбаьннaчул тIехьагIа баьраш. Паччахьалкхен доазонал бокъо йоацаш сехьа ваьна ворхI саг лаьцав мугIарерча пограничника Аламияс. Кховзткъанел а дукхагIа контрабандаш лийцай мугIарерча Абдул Забарова. «СССР паччахьалкхен доазув лоралеча белгалваларах» яха медаль еннай хIанз дукха ха йоацаш ший округе хьалхара моттиг лаьцача а Советски Союза Турпала Никита Карапупа цIерагIара совгIат даьккхача а лер йоахачоа сержанта Василий Извекова. Октябрь котбаьннaчул тIехьагIа тIема вахте эттача боккхагIа болча пограничникий эстафета сийленца дIахьош ба кагирхой.

Республикашкеи доазонашка ядача областашкеи хиннача партийни активa собранешка дукхха а дика хIамаш дийшар вай доазоний хаьхоех. «Гаьнарча Малхбоален патриоташа. — аьлар А. Н. Косыгина Приморски партийни организаце актива собранеше къамаьл деш. — Гаьнарча Малхбоалера низ бола чIоагIале яьй Советски Приморьях, цу даькъе доккхий хIамаш карагIдьннад вай Гаьнарча Малхбоалера доазув тешшаме лоралеш болча башха-дикача пограничникашта, эскарен флотен бIухошта».

Вай халкъо даиман йоахо ю советски доазонаш лоралеш латтарий. Вай ханарча тIема техникацеи эггара толашагIа долча герзацеи Iалашбаь ба бIу. Шерагара шерага тоалуш йоагIа заставаш. Дукхха эзараш книжкаш а долаш библиотекаш я бIухой мукъагIа дIаенна, каст-каста уж болча хьоашалгIа ух писателаш, композитораш, артисташ, журналисташ, гIорбаьнна бола къахьегама нах. Мотгигашкарча партийни, советски, комсомольски органаша хьинаре гIо-новкъостал а деш, беррига бахархоша оагIув хьал а лоацаш кхоачашду пограничникаша шоай сийлахьен бехктоххамеи декхар.

Доазонашкарча районашка бахача нахан бIухошта-чекисташтеи юкъера деналера доттагIал кIоаргга овлаш долаш да. БIу хьабаьча хьалхарча шерашка а тIехьа доазонашка баха къахьегамхой доазоний заставай тIемахошца цхьана дозорашка ухар, царна уллув дIа а этта довнаш дора бандиташтеи диверсанташтеи духьала. Украина ГПУ-с 1926-ча шера 10-ча ноябре Олевски уездерча ахархочо Ревуцке доазол сехьа баьнна герзаш а долаш бола нах дIа ца бохийташ совцабарца дийза техача приказа тIа йьинад: «Паччахьалкхен доазув лоралара гIулакх моттигерча бахархоша дика кхеталеш хилар го хьахьекхалга белгал а доаккхаш, УССР ГПУ-с революционни баркал оал гражданина Ревуцкена, хIаьта цунна совгIата нух а лу ер йоазув тIа а долаш: «1926-ча шера 26-ча августе доазол сехьа ваьнна герзаш а долаш вола ши моастагIа дIа ца вохийташ сацавара доазонерча охрана цо новкъостал дар бахьан долаш гражданина Ревуцкена УССР ГПУ-гара».

Мехка доазонашкарча районашка хIанз эзараш халкъа дружинаш я болх беш. Хала а кхераме а декхараш шоай лоIаме шоашта дIатIайийцад болхлоша, колхозхоша, гIулакхерча наха. Дукхха а башха-дика гIулакхаш карагIдьннад Прибалтика, Белоруссе, Украина, Закавказье, Средни Азе, Российски Федераце областийн краяйн доазонашкарча районашкарча кагирхошта. Соахка, советски кагирхой Дийнахьа, вай бIуна хьинаре новкъостал дарах кхоалагIа карара кара тела ЦIе байракх хьожайир Аджаре комсомольски организацена.

КПСС Центральни Комитето вай Герзашарча Низий бIухошта хьалхашка оттадаь декхар — Октябрьски социалистически революце кхеллача Советски паччахьалкхен деза доазонаш бIарг сийрла кхоабаши тешшамеи лоралелга — сийленца кхоачашдара ца деш хIама дитац советски пограничникаша. (АПН).

КОММУНИСТАША ХЬОКХАМЕ КЪАХЬЕГ

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза партийни организаце 124 коммунист ва. Кхашкеи хьайбай боахамашкеи балхаш деш ва царех 89 саг. Наха хьокхам а болаш - балхаш ду цар. Производственни участкашка дика къахьег механизаторашна-звеньевойша Горский Владимира, Зенков Виктора, Карданльский Василе, Титов Александра.

100 гектара тIа ялата лаьрхIа хьажкIаши 100 гектара тIа гидуаргаши кхееш ва коммунист В. Горский. Советски Iаьдала 50 шу дузача ден сийна цо дош деннад хIара гектара тIара 45 центнер хьажкIийи 15 центнер гидуаргийи яккха аьнна. Ше леладеча кхашка аммиачни селитри суперфосфати тессай цо, хий а ше дехк. Цо сийленца кхоачашдергда ше денна дош. Хий ца дехкача лаьтташка а цул тIехьа ца виса гIерташ ва В. Зенков.

БIаьстан балхашта кийчо дика яьяр. Коммунистически къахьегама коллектив яха цIи лелаеш йолча механически мастерске графика тIара на йоалаш ханнахьа ремонт йир тракторашта. Балха говзал лакхъеш лелаш хинnaб механизатораш. Шоай балха классность лакхъяьй 32 тракториста а иштта комбайнерашца а.

48 сахьата йолча программах иштта шоай балха говзал лакхъяьй кхашкара балхаш деча 65 сагои, дIадийнача культурашта хий дехкача 21 сагои. Кхашкара дерригa бIаьстан балхаш ханнахьа кхоачашдир.

Пропашни культураш хьалкхеяра вIашагIъеллай 12 механизированни звено. ХIара механизаторо тIайийцад социалистически декхараш. МалагIа болх маца йистебала беза, аьнна, хьадда ханаш къоастальй.

Гурахьа дIадийнача дерригача ялата подкормка яьй, хIара гектара лоархIаш 100 килограмм аммиачни селитри 200 килограмм суперфосфати а тоссаш, хIаьта коммуниста Рустамов Рустама кулгалдеча хьалха латтача комплексни бригада шозза яьй подкормка. Гурахьа дийнача кIих хIара гектара тIара 40 центнер яккха цар лерхIаш участкаш я цу бригаде.

Ерригача комплексни бригадашта керте латтараш коммунисташ ба. Царна юкъе яьржа яхь я. Эггара доккхагIа декхараш тIайийцад Рустамова бригадо: кIа хIара гектара тIара 32 центнери хьажкIаш 45 центнери чуя. Партком а колхоза правлени а тийша я цо шийн дош сийлена кхоачашдерзхиларах.

Дика камаьхал йоалаш болх беш ба тха хьайбаш леладераш а. Укх шера бIаьсти чIоагIа гайна енайоаллашехьа а толашагIа болча дояркаша-коммуниста Любовь Никитинаси Зина Мукмановаси 1200 килограмм шура яьккхай хIара кхоабача Iаттагара, хIара 100 жийна тIехьа 124 Iаьхар ба воккхагIа волча жа Iун Лазерев Андрея, хIаьта Хайдаров Умата — 121 Iаьхар, Типсаев Iисий — 111 Iаьхар, иштта кхы а.

Хьайбаш леладераша шоай болх дика лелабар бахьан долаш колхозо сийленца кхоачашдир хьалхарча кварталера шоай декхар.

Чуйнна жа лорган боахк хIанз колхозе. Жа лоргача кхаь агрегата тIа вIашагIа а елла болх беш я кхоъ партийно-комсомольски группа. 47 эзар устагIа ба цига ларга безаш. Жа лоргаш боахкарий дика йоакхо ю колхозе, каст-каста кинофильмаш хьувкх, художественни самодеятельность хул, радиоприемникаш я, домино, шашкаш, шахматаш, иштта кхыдола ловзараш да. Жа лоргача пункташта а къаьст-къаьстача къахьегамхошта а юкъе социалистически яхь яьржай.

ХIара денна итогаш ю дийнахьа баьча балха. Хьалхле яьккхарашта вымпелаш а ахчал совгIаташ а лу.

22-ча мае колхозе хиннача партийни собране йол хьакхара балхаш мишта лел яха дош дийцар. Цу дешах къамаьлаш дир комплексни бригадай бригадираша. Иштта цу собраней жа лоргилга мишта лел довзийташ отчет йир жа кхоабача фермай заведующе. Собране дувца уж декхаш кийчдир паркома членаша: станични Совета председатела Ф. Васильева, механизированни комплексни бригада бригадира Р. Рустамова, колхоза керттерча лора В. Жукова. Дуккха а кхоачамбоацараш гучалаьхар, уж дIадахара де дезараш белгалдахьар, дийнача дешаех хьалда решени тIайийцар. Из решени кхоачаш мишта яьй яха дош 1-ча июне парткоме дувца отталаьд.

Ялат чуэца ерригa техника кийча я. Кхашкарча бригадий станашка дIайигай комбайнаш. Цхьабола комбайнераши лафетчикаши шоай машинаш кийчъяь баьнначул тIехьагIа жа лоргача норкъостал деш ба хIанз.

Балхах мукъабаьнначул тIехьагIа паргIатта салоIилга Iалашдаьд механизаторашта. ХIара культурни стане телевизораш, приемникаш, истола тIара ловзараш да. хан - ханнахьа баа бIайха кхача хулийт.

Ф. КАТЕРОВИЧ,
Наурски района Ленина цIерагIча колхоза парткома секретарь.

АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ — НАХА ЮКЪЕ

Партийни организацешта хьалхашка латтача керттерча декхарех да къахьегамхошта атеистически кхетам лулга, ды реакционни хилар царна дIадовзийтилга.

Районерча къахьегамхошта атеистически кхетам балара дикка балхаш даьд «Знание» яхача общества Ачхой-Мартана районни организаце правлене а совхозашкеи школашкеи вIашагIъехкача цун юххьанцарча организацеша а. Ер шу доладелча денз Iилма-атеистически темех 83 лекции доклади йийшай районе. Цул совнагIа цу темех дуккха а беседаш хиннай юрташка, совхозий отделенешка, шурий-товарни фермашка, тракторни бригадашка. ДукхагIа йийша ца Iеш, дикагIа а еш хIанз лекцеши докладаши.

Района хьалхашка латтача керттерча декхарашта дукхагIа тIаберзабаь бу хIанз общества юххьанцарча организацеша шоай болх, цар доккха новкъостал ду моттигашкарча партийни организацешта.

Соахкарчул дикка кIезигденнад укх шера дIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашца дувзаденна дола зуламаш. Масала, соахка хьалхарча биъ бетта районе цу тайпара итт зулам даь хиннадале, укх шера цу юкъагIа даь зулам кхоъ мара дац.

Укх шера къаьстта чIоагIа йоакхо ю оаха лектораш-атеисташ Iомабара гIулакха. Цу даькъе оаха чIоагIа хам а беш, доккха новкъостал ду тхона парте обкомои «Знание» яхача общества республикански организацеи. Каст-каста семинараш ю лекторашца-атеисташца. семинараш хул районни масштабе а.

Тхоай районера дикагIа бола лектораш-атеисташ белгалбаха лов сона. «Уж ба: А. Астамиров — Коатарой-Юртарча юкъерча школа хьехархо, И. Погалов—КПСС райкома инструктор, А. Магомадов — «Самашкински» совхоза шоллагIча отделене управляющи, С. Малсаков — района прокурор, А. Дербищев — халкъа судахо, иштта кхыбараш.

Цхьабакъда, тхоашта карагIдаьнначох кхоачамбаь Iе лерхIаш дац тхо. Районерча атеистически балхаца кIезига дац кхоачамбоацараши данза дисараши. ХIанз а кIезига ба лектораш-атеисташ, къаьстта а вайнаьха кхалнахах бола лектораш. Орехове, Валарге, Лермонтов-Юрта — «Знание» яхача общества юххьанцарча организацей председателаш ба цу юрташка новкъостий Г. Аракелова, Ш. Мачиков, Б. Лорсаков иштта цхьацца йолча кхыча моттигашка наг-нагахьа мара хилац атеистически темах лекцеш.

Лектораш-атеисташ хулалургболаш нах-м ба районе. Аьлча кхоачам ба, тха района юрташкарча ерригача школашка Iилман атеизма хьакъехьа болх беш семинарски кружокаш хинналга. Цига Iомабеннача нахах хIаналца бизза пайда ийцабац цхьацца йолча юрташка. Кердача дешара шера из ледарло хургйоацаш кийчо еш да тхо.

И. ХУТАЕВ,
«Знание» яхача общества Ачхой-Мартана районни организаце бехктоихама секретарь.

ХьатIакхоачаш латт гурахьа дийна ялат чуэца деза ха. Шоай ханнахьа кийчо яьй цу лоархIамерча гIулакха Наурски района Ленина цIерагIча колхоза механизатораша. Ерригa комбайнаш ремонт яь кхай станашка дIаэзай.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) колхозе хьалха латта комбайнераш Д. Поплутин, Ш. Гайтаров, А. Калинин цIаькха а хьожаш ба мотораша болх мишта бу.

Соахка шоай комбайнашца царех хIарапе нийс эзар центнер ялат аьрдар, хIаьта укх юбилейни шера кхы а совгIа арда дош деннад цар.

М. Пашкова сурт.

ДИКАГIЙОЛА ОПЫТ — МАССАНЕНА

Грозненски крекинг-завода партийни комитето чIоагIа теркам беш леладу массово-политически балха керда формаши методаши лохилгеи уж эргайоахаш тоаелгеи. Иштта хьахилар укхаза политинформаторий группаш. Цу гIулакха юкъе эзар коммунисташ, парте боацарий актив, дикагIа бола завода специалисташ, отделеней, цехий, установкай кулгалхой, пропагандистски а массово-политически а балха опыт йола нах. Политинформаторий группашта юкъе 55 саг ва, царех 40 коммунист ва, аханел дукхагIа бараш лакхара дешар дийша ба.

Завода политинформаторий болх специализаци яь ба. Укхаза я дунен халкъашта юкъерча хьалахи СССР арахьарча политикахи долча, партеи правительстван чурча политиках долча, предприятей экономиках долча дешашта, Iилма, культура, атеизма дешашта йола группаш.

Ер шу доладелча денз информатораша беседаш яьй КПСС Централиьни Комитета декабрьски (1966 шера) Пленума балха итогех, советски Iилманеи техниканеи космос караерзаеча карагIдаьннарех, укх пятилетках Iилма а культура а дегIайоалаярах. Грознерча предприятеша паччахьалкхен план кхоачашъярах, боахама реформах, кхыча дешах.

Политинформатораша беча балхах чIоагIа пайда боал болхлойн. гIулакхербайрий. инженерно - техническ болхлойи политически сахкетам лакхбара. Цо новкъостал ду паччахьалкхен плани юбилейни шера социалистически декхараши толамца кхоачашдара. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизарга йоагIача бесса пакъаяха коллектив оарцагIъяккха.

Партийни комитето хан-ханнахьа инструктивни совещанеши семинараши ю политинформаторашца, царна теоретически методически новкъостал ду, е езача беседай тематикаш тел.

Организаторски массово-политически болх вIаши тарбеш баро чIоагIа новкъостал даьд завода коллектива производственни план кхоачашъе. Дика къахьегама толамаш дахар бахьан долаш завода коллектива массехказза СССР мехкдаьтта чакхдоаккхачеи нефтехимически промышленноста министерствай профсоюза центральни комитетеи ЦIе байракх еннай.

Укх деношка КПСС грозненски горкома бюрос могаьй политинформаторий болх вIаштIехьбоаккхаш крекинг-завода партийни организацеша беча балха опыт, КПСС райкомаштеи юххьанцарча партийни организацештеи могалаьд цу опытах пайда эца а йоккхийча предприятешка, учрежденешка, дешара заведенешка из дIайоржае а.

С. КОТИЕВ,
КПСС горкома инструктор.

СИЙЛЕН ЦIИ ЛЕЛАЕР

Вай республикерча промышленни предприятешта юкъе эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама предприяти яха сийлен цIи яьккхай «Грознефть» объединене чуйоагIача Грозненски ремонтно - механически заводо. Цу йоккхача цIера сий лакха лоатталеш хьайоагIа завода коллектив.

24-ча мая сайрийна диъ сахьат доалаш латтача хана завода коа наIарашкахьа хьатIаухаш бар болхлой. Хьийха боагIа хьаьший. ЦаIарах дIачувоаллача доккхийча алапашца яздаь да: «тахан пхи шу дуз предприяте коммунистически къахьегама сийлен цIи яьккха». Шеча байракхашца, плакаташца дега да завода ков. Бокъонца дола цIей да завода болхлой.

Сайрийна диъ сахьат доалаш тIаккьнна нахах хьалйизар завода клуб. Цига ба завода болхлой, цо шефал деча «Джалка» яхача совхоза викалаш, город Грознерча № 48 йолча школа хьехархой, дукхача хана денз заводаца социалистически яхь леладеча Краснодарски нефтемашзаводера баьхка хьаьший, кхыбараш.

Торжественни собрани хьаелл профсоюза завкома председатела нов. Кригина. Пхе шера заводо даьхача къахьегама толамех лаьца доклад е дош лу завода директора нов. Н. А. Сардалашвилена. Шерагара шерага коллективо доахача къахьегама толамех дувц цо. Укх тIеххьарча шерашка массехказа Ерригсоюзни социалистически яхье шоллагIеи кхоалагIеи моттигаш яьхай заводо. Къаьстта дика къахьийгад нн. Уаумова, Соболева.

Укх пятилетках кхы а дикагIа къахьегаш ба завода болхлой. Хьалхарча шера план тIеххкхоачашйир. Укх шера хьалхарча биъ бетта план а ханал хьалха кхоачашъяьй. ДIахойолача хана кхы а дикагIа толамаш доахаргIа завода коллективо, йоах доклалчико.

Зилаш а дахьаш чубоагIа № 48 йолча школера пионераш. ЧIоагIа тIоараш а детташ тIаэц уж.

Завода приветственни адресаш а луш къамаьл ду КПСС Ленински райкома промышленни отдела заведующе нов. Цурова, Краснодарски нефтемашзавода партийни организаце секретара нов. Алексеенкос, № 48 йолча школа директора нов. Царевас, дуккхачар.

Торжественни собрани чакхйоалаш, заводо сийлен цIи лелаеча шерашка хьинаре къахьегаш хьабоагIача виъ бIаь совгIача болхлошта ахчан премеш елар завода кулгалхоша. Собрани чакхъяьлча концерт делар художественни самодеятельноста.

Б. МАГОМЕДОВ.

Ташкенте мохк ягачул тIехьагIа цхьа миллион кваратни метр наха чуIе цIенош хьалдаьд. ХIара денна бIаь сани квартире наха чухоэш укхаза.

Юбилейни шера кердача цIеношка баха ховшарга 40 эзар гаргга дезалаш.

Сурта тIа: Чиланзар яхача моттиге белорусски гIишлошъераша наха чуIе хьалдаь цIенош.

Г. Пуна сурт.

ТАСС фотохроника.

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРАРА ХЬУВКЪАМ ЛАКХБАРА

ДIАЙИЙНАЧА КУЛЬТУРАШТА — ЛЕРТТIА ГIУЛАКХ

ХIанз тIехьатетта йиш йоацаш да дIайийнача культурашта деш дола гIулакх, эггара хьалха пропашной культурашта а деш. Царна юкъе эггара лоархIаме яр шекара свекла я.

Культураш хьатIаялалехьа а хьатIаьнначул тIехьагIа а ханнахьа макха баьккха лаьтта цамца даьккха тоадар царна деча керттерча гIулакхех цаI да. Культураш тIаьнначул тIехьагIа макха боакх шоллагIа лорд чIоагIъелча. Боарамах долча лаьтта байга макха боакх, хIаьта чIоагIача — юкъера макха. Дика хул оасар дIадаккхара макха баьккхача а. Культураш хьатIаьнначул тIехьагIа шорттига, сахьата 3—3,5 километр мара сих ца луш баккха беза макха, бIоахала боаккхе а шорала боаккхе а. Иштта макха боаккхаш 20 — 25 процент эльза тIаьнна свекла дIайоал. Нагахьа санна свекла нийлха тIаьнна яле (1 погонни метра тIа 20 кIезигагIа свекла яле) макха баккха багIац.

ХIанз тIехьатетта йиш йоаца болх ба листа тIаьнна свекла нийлхъяр. Лоацнача хана, 6—7 дийнахьа баь баккха беза из болх. Букитировка агроприемо маяххара е еза. Букитировка йиш хулийт свекла чехкагIа нийлхъяь яккха. Свекла механизированно нийлхъе еза цуи шоллагIа лист чIоагIъеннача хана. Цу хана свекла лаьттан кIал кIезига йода. Погонни метра тIа 25 — 30 ягIаш свекла тIаьннача бакъахьа да вырез 27 йолеи букет 25 сантиметр йолеи схема юкъейоалайнча.

Баьцаш пхорагIа телача хана целаш 3 — 4 сантиметр лаьттах чугIоргдолаш оттаде деза. Свекла чуэцача хана гектара тIа 90 — 100 эзар овла бусаргболаш нийлхье еза из.

Иштта нийлхъьячул тIехьагIа цу сахьата мугIарашта юкъера тоае еза свекла. Махулла дукхагIа механизаци е еза цу балха. Эггара хьалхара доаккхача хана 8—10 сантиметр кIоарга хургдолаш цамца доаккх лаьтта. хIаьта шоллагIа цамца доаккхаш (8—10 ди даьлча) — 10—12 сантиметр. Цул тIехьагIа лаьтта цамца доаккх 5—6 а 6—8 а сантиметр кIоарга хургдолаш.

Хий дехка лаьтта цамца доаккх хий массаза дулл, цуннара тIоадал дIа ца ялийтеи лаьтта толдеи.

Лаьтта хьалхара цамца доаккхачеи мугIараш тоадечеи хана минеральни удобренеш тох лаьттах.

ХьажкIашта хьалхара макха баккха беза уж хьатIаялалехьа. Иштта баьккхача макхо хьатIадала кхелехь оасар дIадоаккх, доxаду, хIаьта хьатIаяргйолча хьажкIашта лаьтта цамца доаккх, уж дикагIа а аттагIа а хьатIайоал. 75—80 процент оасар дIадоал, лаьттан тIехе, гарзаш йоха а йийя, шаьрю, лаьтта кIезигагIа докъалу. Дилалийта йиш яц иштта боаккха макха шийн ханнахьа баккха белаш хилар. ТIехьабаьлча кIезига пайда боал цу тайпара баьккхача макхах, хIана аьлча оасара чIоагIдала кхув.

ХьажкIаш тIаьнначул тIехьагIа боаккха макха баккха беза IуйрийнаIра тхир дежачул тIехьагIа, йIайхагIча хана, хIана аьлча цу хана Iуйрийна санна корка йоацаш, мIаьдъеле хул хьажкIий буц, цулухьа макхо кIезигагIа кагъю из. Макха боаккхача хана хьажкIаш махулла кIезигагIа лаьттан кIалха гIоргйолаш болх бе беза, цар лац лаьттан кIалха яхар, маьлха сердал дукха езаш культура я из.

ХьатIаяьнначул тIехьагIа 45 ди даьннача хана хьажкIий керттера маьженаш — овлаш, хи, шодамаш чIоагIлу. Нагахьа санна цу хана хьажкIашта малх кхоачамбоацаш хуле, тIаккха цар дегI лахьара процессаш лерттIа чакхъялац, хIаьта хьажкIаш лаьттан кIалъяха хилча, цар хьувкъам лаьттан кIалъяханзарел шозза-кхозза лохагIа хул.

ХьажкIаш мугIарашта юкъера тоаю цар шоллагIа — кхоалагIа йола лордаш чIоагIъелча. Культиваци ю тIехь-тIехьа йоагIар тIехьагIа а еш (10-гара 6—7 сантиметрага кхоачаш). ХьажкIий овлашта кIезигагIа човнаш ю иштта яьккхача культиваце. Мугараш тоаде деза лаьттан тIера тIоа цамца. кIаьла. кагий галаш хургйолаш, кха оасарах цIена хургдолаш.

Культиватора целаш хьажкIий овлашта 10 — 12 сантиметр гаьна хургдолаш бе беза из болх. Культиватора целаш горизонтально, 3—4 сантиметр мара юкъе юкъ йоацаш, цар дерригa оасар дIадоаккхаргдолаш оттаде деза. Целаш пхьоалле тувса а ца тувсаш, ирде деза. Культивтораш кийчъе еза оасара лаьрхIача макха цергашца е маьхий долча дискашца.

Опыто хьахьокхачох, мугIарашта юкъе хьалхара культивацеш яьчул тIехьагIа баьккхача макхах дукхагIа пайда боал.

ХьажкIашта механизированни гIулакх даьчул тIехьагIа гербицидашца химически оасар де деза.

2,4-Д яхача гербицидех дукхагIа пайда баргболаш цар маркхалах гектара лаьрхIа 5—7 килограмм аммиачни селитра тох. 2,4-Д яха гербицидаш норма лакхъяь техача а уж шоай ханнахьа ца техача а цар хьажкIашта зе дергда. 2,4-Д яха гербицидаш хьажкIаша дикагIа лов цар 3—6 йола лордаш чIоагIъеннача хана. Цудухьа цу ханна тоха еза гербицидаш. Уж техачул тIехьагIа еш йола культиваци е еза 8—10 ди даьнначул тIехьагIа, хIана аьлча цар оасар цу сахьате дIадаккхац, къаьстта дуккхача шерашка даха овлаш дола оасар. Цу хана чухь гербицидаша оасара овлаш докъаду.

ХьажкIаш овлашта юхера кулгашца тоде еза, нийлхъеш а цел тIа ца кхоача оасар дIадоаккхаш а.

ХьажкIашта гIулакх деча хана цар 4—5 лорд чIоагIъелчеи хьажкIаша ка боаккхача ханеи подкормка еча хьисапе минеральни удобренеш тоха еза. Овлашка кхоачаш тоха еза минеральни удобренеш. Подкормка еш гектара тIа лаьрхIа 1 — 1,5 центнер суперфосфат, 0,5 — 0,55 центнер аммиачни селитра, 0,5 — 0,6 хлористи калий дIаяхийта еза.

Хий дехкача лаьтташка дукхагIа дIаяхийта еза минеральни удобренеш.

ХьажкIаш хьувкъара Iалальмате боккха лоархIам болаш да шийн ханнахьа хий диллар.

ХьажкIашта вегетационни хий дилла деза укх ханашка: эггара хьалха буц 40 — 45 сантиметр лакхъелча, шоалагIа ка боаккхача хана. Хьоаса беча хана дийнахьбус цхьан гIадо 2—4 литр хий чуэц. Нагахьа санна цу хана хий ца тоъа, тIаккха гIад доккха хургда, хьажкIаш зIамига хургья. КхоалагIа хий дилла деза ка баьккхачул тIехьагIа, диалагIа — хьажкIашта шура йоттача хана.

ХIара хий массаза дулл, цунна тIехьа лаьтта цамца даккха деза. Из ца дойя хьахила йиш йола пайда баргбац диллача хих.

Силоса йийнача хьажкIашта а ялата йийнарашта санна гIулакх де деза.

ХIанз гидуаргашта а гIулакхаш ду ха я. Массанахьа беш латт из болх. МугIарашта юкъереи бIенашкареи тоаеш я уж. Бакъда цхьаькха да во. Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи хIама дац гидуаргаш йийна лаьтта цамца доаккхаш. Нагахьа санна укх эггара гаргагIча хана гидуаргаш нийлхъяь ца йоахе, цар хьувкъам чIоагIа лохдургба.

Укх юбилейни шера доккхий декхараш тIайийцад республика юрта боахама къахьегамхоша. Дайийна культураш чIоагIа хьувкъае а ялат, шекара свекла, даьттан культураш, кхыйола продукци йохка Даьхено даь заказ кхоачашде а дош деннад цар.

ТIайийна декхараши планаши кхоачашъяр укх бехктокхамерча, культурашта лерттIа а шоай ханнахьа а гIулакх де дезача деноех тийша да. Колхозийи совхозийи кулгалхоша, ерригача ахархоша чIоагIагIа йоакхо е еза хIяма да хIана уж вай лакхехьа дийца балхаш лерттIа чакхдахар.

М. БРИДКОВСКИЙ,
Нохч - ГIалгIай АССР юрта боахама министерства керттера агроном.

БЕХКАЗЛО ЙОАЦА ЛЕДАРЛО

Республикерча ялаташ леладерашта дикача фух йола материал лоаттаер, керттерча даькъе, юртбоахама опытни станци я. Укх шера 1530 гектара тIара чуэца дезаш да элитни а лаккхарча репродукце фуна лаьрхIа а дIадийна ялаташ. Цул совгIа опытни боахаме 206 гектар горохи 35 гектар кени а ба.

Уж культураш чуэцара ялат чуэца 9 комбайни, 15 жаткеи, кхыйола юртбоахама техникеи я боахамга.

Хьувкъамаш чуэцара техника кийчъелга мишта лел-теш опытни станце?

25-ча маерча хьалах цхьаь-цаI комбайн яц станце тоаяь йистеяьнна. Из нийта хилара керттера бахьан да техникана ремонт елга геттара гоадаь цига доладаь хилар. Боахамерча нийс комбайнах кхаь комбайна ремонт е цхьа бутт хьалха болабеннаб. Уж я комбайнерий Х. Ашахановa, М. Махамаева, коммуниста Д. Нурмадхадова комбайнаш. Йиъ комбайна ремонт е болабенна 3 — 4 ди мара дац, хIаьта шиъ комбайна ремонт е хIанз а болабеннабац. Ткъаьх ди даьлча кхашка ара а яьнна, ялаташ чудерзаде дIаотта еза комбайнаш я уж.

Опытни станце тоъаш яц запасни оатхалаш. Вай маллара, бутт хьалха ремонт йолаьй Нурмадхадова Даула комбайна. Из йисте мала яргьа ала йиш йолаш дац. Из тоаяь яккхара клавишаш, аккомулятор, иштта кхыйола запасни оатхалаш эш. Уж складе а «Сельхозтехнике» а йолаш яц. Запасни оатхалаш кхы а дукхагIа эш комбайнера Абаханова. Цун комбайна эш берда, передачай коробка, аккомулятор, иштта кхыдараш. Цу хьал тIа я кхыйола комбайнаш а. Укх тIеххьарча хана мара цу деша уйла яьяц. Эшача оатхалашта шийн ханнахьа заявка еннаяц. ХIанз а хац станце бокъонца эшар фуд, хIана аьлча шиъ тракторга вIалла хьежа а бац цига.

Ах шу гаргга ха я станце керттера инженер воаца. Комбайнашта ремонт яра график яц станце, ялаташ чудерзадара балха план а яц.

Геттара ледара да станце жаткашта ремонт яра гIулакх а. Пхийтта жатках кийча я ала иш йолаш ялх я. Уж кийча хилар а хIанаI аьлча, соахка гуйре чуерзаяь боалаш мара хьакхаьчаяц уж боахаме. Вожаш йоархIаша хьела а яь латт, хIанз кийчлуш мара бац царна ремонт е.

ЙоагIгIача тайпара кийчъеш яц кхыйола техника а: аргIаш ду агрегаташ, тракторни тележкаш, иштта кхыяраш.

Чуйица хьувкъамаш дIаоттаде кхоачам хилал складаш яц станце. ХIаьта а ялат дIаоттале кхоалле елга тIехьадоалаш латт из дIахо ла мегаргдолаш дац.

Укх шера опытни станце нийсденнача гIулакхах массе болх а кхычахьарчул дикагIа лелабеш хилча мара цунах хвокхаме станци хургьяц республикерча кхыча боахамашта.

А. ПЕНЬКОВ,
Грозненски района халкъа тIахьожама комитета член.

ХЬИНАР ДОЛА САГ

Кхо шу совгIа ха я Ведана районни центра гаьнна уллача Гуни яхача юрта болх бе Кузнецова Галина Михайловна ена. Из хьехархо я. «Бокъалдар аьлча, — йоах ше Галина Михайловнас, — юххьанца се укхаза балха хьайоагIача хана цхьа унзаро хетар, хIана аьлча ца йовза моттиг, гаргара, кхыметтел вовзаш а воаца цхьаккха а саг. Институт йистеякхачул тIехьагIа болх бе йолалуш йоаца опыт. Цхьабакъда, цхьан хана сайна из иштта хеталенна хиларах а шекъьнна я со хIанз. ХIана аьлча сай йижарелли вежарелли бе-башха хетац сона укхаза сайца цхьана къа а хьегаш баха нах».

Ала сога малав хьа доттагIа, тIаккха аз аргда хьога хьо хьe малав», яха дешаш дагадох Галина Михайловнас дувцачунга ладийгIача. Из ше я массанеца безаме. Iымерза, моллагIчоа а эшшача гIулакх де кийча. цудухьа юрта бахача наха а еза из шоай дезалхо санна дукха, цунна эшшача новкъостал де кийча ва цо болх беча школа педагогически коллективацара хIаравар.

Укхаза из хьехаш йола дукха ха ец а ший болх бовзаш. дешархошта луш йола хIара урок кIоарга чулоацам болаши методически нийсеи я. Къона яле а цунгара хьокхам ийбу кхыча хьехархоша. Цхьабакъда, из хьехархо санна ца ювцаш. тха районa дикагIйола культура болхло санна ювцаргья аз. Хьехархо хилча культура болхло мишта хул цох аьнна шеквала а тарлу. Цхьабакъда, из иштта долаш да.

...Дийнахьа саралца балха а хиннa чувеча лерттIа салаIа безам хулар. ХIаьта цу тайпара салаIа моттиг яцар юрта. клубе нагтахьа кинофильмаш хьокхилга мара кхы деш хIама дацар. Хьехархой даим летъкъаш хулар иштта сакъердаме доаца вахар кIордалаьд шоашта яхаш. Цхьабакъда цкъа вIашагIкхийтта багIаш, вай иштта дувцарах хIама хургдац, аьлар, цхьа дика хIама шийна дагадехача санна юхь сийрдаьннача Кузнецова Галина Михайловнас. ХIаьта из хинна а хиннадар дика хIама. Цо лаьрхIар шоай низаца юрта художественни самодеятельность вIашагIйолла. Массава а раьза хилар цу гIулакха. хIанзлехьа из дага ца дохаш мишта лийннадола-хьогI тхо аьнна хеталелар хIаранена...

Хьехархоша шоаш вIашагIъелла художественни самодеятельность болх беш йола дукха ха яьннаяцар ерригача районе цун цIи хезача хана. Белггала яр духхьала хьехархоех вIашагIъелла вокальни кружок. Цун кулгалдеш яр нов. Кузнецова. Школера шоай болх йисте ма баьлле а клубе гуллора хьехархой. ХIанз клуба юххе гIолла тIехвоалаш хилча дазим хьахозаш яр музыка, доаха иллеш, халхараш дечара таташ. Цу гIулакхо юстара битацар хьалхагIа клубе вIалла а бахка раьза боацаш хинна кагирхой а. ХIана цар а безам бар самодеятельносте дакъа лаца. Художественни кулгалхо йолча Галина Михайловна йолча а ухаш дIаязбала болабелар уж. Дукха ха ялале болх беш яр хоровой, драматически, халхарий, вокальни, художественни дешара, кхыйола а кружокаш. Денгара ди массаза дала дукхагIа хулар самодеятельносте дакъа лаца безам бараш. Царца массанеца а дукха къахьега дезар. ХIаьта шийн мукъа мел йола ха царца дIахьош яр хьинар дола къона эрсий йоI. Кхыметтел юрта баха боккхий нах а аха баьлар клубе тематически е салоIама сайре, сакъердаме диспут, е кхыйола мероприяти хилча. ХIаьта цу тайпара мероприятеш хIанз каст-каста хул цига. Цудухьа тамашийна а дац районни художественни самодеятельноста хьажаре цу къоначa коллективо шоллагIа моттиг яккхар. Цул совгIа республикански хьажара юххерча концерте а дакъа лоацаш хилар цу самодеятельни коллектива артисташ. Из дар самодеятельность вIашагIъеллача хьехархочоа Кузнецова Галина Михайловнайна дола доккха совгIат.

ХIанз юртбоахама къахьегамхой кхашка балхаш деш болча хана цар салоIам а лерттIа вIаштIехьбаккха беза аьнна хеташ я Кузнецовас кулгалду из коллектив. Царна хетаь я цар кийчдеча концертий программа. ЧIоагIа раьза ба къахьегамхой цу концерташта. ХIаьта из дерригa а массанена а дукха езача эрсий йоIий хьинарах хьахинна да.

Ш. ТИБИЕВ,
Ведана районни культура отдела инспектор.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНЕХ IАРБИЙ МЕХКИЙ КЕПАЙОАЗОНО ЯХАР

Iарбий общественносто боккха теркам тIабахийтаб Гаргарча Малхбоалерча хьалах Советски правительства яьча заявленена. Таханарча дийнахь Iарбий мехкий кепайоазон керттера тема из заявлени. аргIа а на лоархIаш радио чуи телевидене гIоллен ю цунах йола передачаш я.

Каирерча «Аль-Гумхурия» яхача газета хьалхарча оагIон тIа кеоте ладаь да: «Советски Союзо Iарбий хьал а лоац. Израилаген из тIахехкарашкен цар дагалувцар магийтарг па хилар дIа а хойт». Аль-Ахрам» яхача газето яду: «Советски Союзо официально хьакхайкаду Iарбий мехкаш цар агрессена духьал лаьцача позице хаьдда ше хьаллоацаш хилар. Советски Союзо дIахойт Iарбий мехкашта духьаларча моллагIча а агрессена ше духьал яргхилар».

IалаьмагIе чIоагIа раьза хилга тIанийнай заявлени сирийски общественносто. «Хьадда йола советски ультиматум («Аль-Баас»), «Израиль хьаллоацача империалистически пачхьалкхенашка Советски Союзо хьалхе а дIахойтар»—иштта керте а яздаь Дамаскерча таханарча шинна а централь ни газета хьалхарча оагIонаш тIа араьккхай Советски правительства заявлене еррига текст.

Гаргарча Малхбоале е лерхIа авантюраш могийтарг ца хилари «Советски Союз агрессена хьалха духьал яргхилари» Израилага дIахойташ йола ТАСС-о хьаенна Советски правительства заявлени араьккхай деррига иракски газеташа.

Израильски агрессена духьал дола Iарбий халкъаш хьаллоацаргда яха Советски правительства заявлени даькъала ювц бейрутски кепайоазоно.

Газеташа теркам тIабохийт ВIашагIкхийттача Штатий хIанзарча позице Израила экспансионистски гIозараш хьаллоацаш хилара.

(ТАСС).

ВЬЕТНАМА ДАЬХЕН ФРОНТА ЦК ЗАЯВЛЕНИ

ХАНОЙ, 25 май. (ТАСС). Американски къулбехьенвьетнамски марионеточнии эскараш демилитаризованни зоне чудахкар 1954 шера Вьетнамах яь Женевски соглашени цIенхаштта йохаяр да, юкъарчал доацаш ДРВ территорена беш бола кхерам ба, йоах укхаза Вьетнама Даьхен фронта ЦК-а араьккхача заявлене тIа.

ВИА агентствас хьаеннача заявлене тIа чIоагIа харцахьа лоархI американски авиаце Ханойнен цун пригородаштен етташ йола бомбаш сихьар. Вьетнама Даьхен фронта ЦК. йоах заявлене тIа, кхайк дог цIена мел бола нах вьетнамски халкъо американски агрессена духьал лоаттабеча къовсама тIехьа хилара тIаьхьехаш.

Президента Джонсона заявлени

ВАШИНГТОН, 25 май. (ТАСС). Селхан президента Джонсона Гаргарча Малхбоале эттача хьалах заявлени яьй.

Гаргарча Малхбоален деррига мехкий лидерашка кхайкаш, президента Джонсона йоахар, цу района дерригача мехкий политически шоай лоIаме хилари территориально бIарчча хилари хьаллоацаш дола чIоагIа декхараш долаш да.

«США — аьлар цо, — хьадда духьал я цу районе моллагIчун оагIонгахьара а моллагIча, гучарчен къайлагIарчен формах яле а, агрессена». «Джонсона деррига хьаштдола мехкаш тIахьийхар «ООН-а Устава дола торжественни декхараши перемирех йола юкъара решенеши кхоачашъеш хилара».

СИРЕ МИНИСТРИЙ СОВЕТА ЗАЯВЛЕНИ

ДАМАСК, 25 май. (ТАСС). Сире премьер-министр Юсеф Зуэйни генеральни штаба начальник инарал Ахмед Сувейдании Дамаске юха цIабаьхкаб Каире лоацца визит яьчул тIехьагIа. Цига бахабар уж ОАР-а кулгалхоцца Гаргарча Малхбоале этта хьал дувца.

Каирера делегаци цIа ма кхаьчча а хилар Сире Министрий Совета заседани. Цига дийцар Израила доалонца этта хьали Каире хиннача переговорий результаташи тIеххьара хиннача событешка хьежжа. Сире Министрий Совета могайир перемире лине тIара ООН-а эскараш дIалахен Акабски заливе израильски кемаш ца лелийтен аьнна ОАР-а яь решени.

«БОЛГАР» яха керда трактораш. Болгаре кхашка меттел, дунен халкъашта юкъерча рынке а дика хилар къоабал деш я уж трактораш.

БТА—ТАСС сурт.

Вай доттагIий болча

БОЛГАРИ

Болгарски халкъо белгалдаьккхар докхха къаман цIей — славянски йоазон, просвещене, культура деза ди.

Оттаьча традицех цу дийнахьа итогаш ю культура даьнъе карагIдаьннарий. Цхьан хана ахаш мара дийша нах боацаш хинна Болгари берригa нах дийша бола мохк а хинна дIаэттай. ХIанз республике хIара пхелагIа саг деша вагIа. Ззар сага лерхIаш студенташ нхачара даькъе дунен тIа хьалхара моттиг поацарех я Болгари.

Халкъа Iаьдал латтача шерашна бахача наькха цхьан сага сих лаьрхIа арадоаха нинижаш пхезза дукхагIа хиннад. ЛаьрхIа варгвоацаш ланхьеннай газетийи журналийи тиражаш. Мехка городашкеи юрташкеи я 40 миллион гаргга книжкаш дола библиотекаш. Духхьал укх тIеххьарча итт шера хьалдаьд бIаьш дола нерда культура цIенош. Дизза халкъага дIакхоача хIама а хинна дIаэттад кино, театр, радио, телевидени.

Софе деза ди белгалдаьккхар традиционни демонстраци а еш. Партеи правительстваи кулгалхой тIалаттача Георгий Димитрова Мавзолея трибунана хьалхашна гIелла чанхьялар школьникий, студентий, хьехархой, воспитателий, культура деятелий колоннаш.

Мехка ерригача городашкеи юрташкеи а иштта йола дукхача наьха дезача дан демонстрацеш хилар.

МНР

Улан-Баторе ший болх чанхбаьккхаб монголо-советски доттагIлен Общества IV-ча съезд. Общества центральни совета отчетни докладах бола соцам тIаийцар делегаташа. Цу тIа белгалдоаккх пролетарски интернационализма принципаш тIа даь монгольски советски халкъашта юкъера доттагIал ах бIаь шера ца талхаш чакхдалари монгольски халкъо ший мехка социализм хьалъеш йоахача ерригача коталоний къахулаш йола лард из хилари.

Съезда юкъе дакъа лоацаш хиннараша Вьетнаме лаьхлуш латтача американски империалистий агрессеи Ханоян Хайфонеи районий нах чубахача цIеношта варварски еттача бомбаи хьакъехьа йола заявлени араьннхар.

Съездо хержар Общества хьалхе лелаеш йола органаш — центральни совети ревизионни комиссии. Общества председателала хержав МНРП ЦК-а Политбюро членалла кандидат, МНРП ЦК секретарь Б. Лхамсурэн.

ВЕНГРИ

Будапештерча эггара а доккхагIа долча «Норвин» яхача театре «Война и мир» яхача советски кинофильма премьера хилар. Цунца дувзаденна Будапеште нхаьчай из фильм оттаь вола режиссер С. Бондарчук керте латта делегаци. Зрителаша безаме тIаийцар премьере баьхка делегаце членаш, керттера ролаш ловзаеш бола Л. Савельева, В. Тихонов, оператор А. Петрицкий.

«Война и мир» яха кинофильм хьахьокхарца Венгре дIадоладелар Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара хетадь советски кино денош. Мехка экранашка хьахьокхаргья 100 совгIа советски фильм.

ТIЕХХЬАРА ГУРГАЛ

Цхьа ший тайпара белгала дар самарди Грозненски № 57 йолча юкъерча школа ерригача педагогически коллективана а дешархошта а. Iуррехьа гулбеннаб школа коа дешархой, цар дай-ноаной, хьехархой. Зизай йоккхий кIорапаш бе йоахкаш ба уж.

Школа коа наIарашкара актови залe кхаччалца мугIарагIа дIаэтта латт цIе галстукаш качъухка пионераш, царна уллув ба школа эггара эIамагIа бола фусам-дай а — октябряташ. Тахан шоай боккхагIбола доттагIий — школа йоаккхараш накъа боахаш ба уж...

ТIеххьара гургал. Мел дукха загадохийташ ла уж дешаш. Таханарча дийлахьа деррига шоай дага мел латтар дувца безам ба итт шера укхаза шоай цIагIа санна чуихарий.

Торжественни линейка хьайийлар школа директора Мальсагов Дошлакъий Йоакъуба. Нов. Мальсагова а цул тIехьагIа къамаьл даьча иттлагIча класса кулгалхо йолча Коболова Анна Михайловнас а дукха дIайха дешаш аьлар тахан школа йистейоаккхачарех. Даькъала бийцар цар дIахо хьоргбола никъ хIаьта хIанз дешархошта хьалхашка латта бехктокхаме декхараш белгалдаьхар.

Уж къамаьл даь йистебаьлча морхI бизза зизаш а лахьаш хьачубоьд октябряташ — цхьоалагIча класса дешархой. Цар литературни монтажа хьисапе даькъала бувц шоай боккхагIболча доттагIий вахара никъ. Дош лу дика деша, цар лорадеш хинна школа сий ца доале.

Шоаш хьалкхебарах, шоашта кIоаргга знанеш ялярах, вахара нийсача новкъа шоаш бахарах берригача хьехархошта баркал а оалаш дийша йистебоалачар цIерагIа къамаьлаш дир иттлагIча класса дешархоша Костоева, А. Харлампидис, С. Терзевас, Л. Велиславскаяс, кхычар. Шоай школа сий ца доале дош лу цар. Цул тIехьагIа октябраташта совгIата книжкаш делар выпускникаша. ТIеххьара гургал тохарца, Советски Союза гимн а лекхаш дIахьа къаьстар дешархой.

Н. МАРЧЕНКО.

КХАШКА КЪАХЬЕГАЧАРНА—КУЛЬТУРНИ САЛОIАМ

ТIа - тIа дукхагIа хул Шелковской районе культура учреждениш. ХIанз 20 юрта библиотека. 4 культура цIа, 10 юрта клуб и тха. Района дукхха бола культура болхлой кхашка, фермашка болх беш болча къахьегамхошта культурни гIулакх деш ба. ХIаьта укх юбилейни шера къаьстта дикагIа бу шоай болх культпросветучреждениша.

Юртбоахама болхлошта культурни гIулакх дара керттера форма я агитбригада. ХIаьта тха районе уж итт я. Дика болх беш я Червленски, Каргалински. Дубовски культура цIен агитбригадаш. Укхаза хьахиннай дилла йола художественни самодеятельноста коллективаш. Цу коллективашта юкъе ба дикагIбола илланчаш, халхархой, дешараш, музыканташ.

Дубовски культура Шен агитбригада 10 сагах латташ я. БIаьсти яьлча дена пхезза хиннай из «Путь к коммунизму» яхача колхоза тракторни комсийи бригадашка. По ший выступленеш ю колхозаша деккъийга салоIача хана. Концерт дIадолалалехьа хьалха нахаца беседа ю тайп - тайпарча темах лаьца масала. «Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара накъадолхаш». В. И. Ленин Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце баьчча ва». «Парте еш йола халкъа йоакхо» яхараш, а кхыяраш а. Беседаш ю юрта интеллигенташа, масала, хьехархоша Д. Т. Ерошенкос, Н. Ф. Петровас, агронома Н. С. Булиннe, кхычар.

Дика болх беш я Червленски культура Шен агитбригада а. По гIулакх лу «Червленский» яхача колхоза хьайбаш леладерашта. ХIаьта колхоза фермаш станицана 15—20—30 километр гаьла я. Доаркаш, лоахана а жен а Iуй хьежаш хул уж дукха беза хьаьший бахкарга. Укх шера 18 концерт оттадаь цар колхоза шин бригале. ХIара концерт массаза лу цар арахен пенгазет, къахьегама листок. кердайоакхх гойтара агитаци. социалистически яхьах. Советий Iаьдала 50 шу дизарах, кхыча темаех лаьца беседаш ю колхозхошна, иштта йола беседаш яьй колхоза парткома секретара В. П. Семенова, агронома И. Г. Гиряева, ветлоро З. Н. Персесова, хьехархочо М. Л. Федюшкина, кхыча дукхача специалисташа а.

Дуккхача къамах бола нах бахача Сары-Су яхача поселкерча клубе вIашагIтеха я 12 эIамига саги йоIи юкъе бола агитбригада. Цунна керте латт музыкант комсомолец Г. Галустян. Укх шера пхи концерт оттадаь цар «Красный пахарь» яхача колхоза кхашкарча станашкен фермашкен. Хозача иллеех, частушкех, къамий халхарех латташ я цуи программа.

Колхозхошта культурни гIулакх деш боккха болх бу района культура отдела дIа-юха лелача автоклуба заведующе коммуниста Г. П. Умрихина. Юрта къахьегамхошта дика вовзаши цар дика лоархIаши ва из. Шера моллагIча хана а из гургва колхозхошта юкъе. По царна хьокх лоацаметражни дола кинофильм, сердалон газет, къахьегама листок арайоакх, беседаш ю. керда газет деш.

Духхьала укх шера района колхозий фермашкен кхашкарча станашкен 55-за яха хиннай автоклуб.

Болх дикагIа бе яьпнай Старощедрински яхача станица а Коби яхача юрта а клубаш. Ахкана доажале гаьнна дIадахийта хьайбаш леладеча къахьегамхошта культурни салоIами кхетам лургбола беседаши ю цар.

Юбилейни шера шоай болх тоабаьб района библиотекаша а. Эргабаьккха тоабаьб болх Каргалински Червленскии библиотекаша. Нахага книжка дикагIа дIадовзийтара а из бахача наха дезадалийтара а керда формаш лех укхаза. Масала, станица Баргалинске гаьнарча кварталашкен улицашкен болх беш я активисташка хула дIа-юха лела пхиъ библиотека, хIаьта Червленни станице — кхоъ.

Старогладковски станицера библиотека бахача наьха культурни кхуврч а хинна дIаэттай. Балхах шоаш мукъа бола ха укхаза дIакхухь цар — керда газеташ, журналаш деш, укхаза каст - каста ю литературни сайренаш, кагирхой диспуташ, кердача книжкай обзораш, дешара конференцеш.

Иштта боккха болх бу района культпросветучреждениша юртбоахама къахьегамхошта культурни салоIам беш, кхетам луш, юрта бокъонца бола культурни кхуврч а хинна дIаэттай уж.

Е. ФАРНИЕВА,
парте Шелковской райкома секретарь.

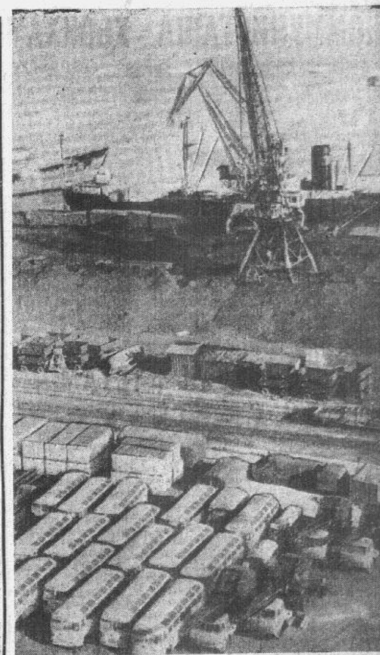

ПРИМОРСКИ КРАЙ. Находка — Гаьнарча Малхбоален эггара шерагIа йола форда наIараш. Укхаза кемаш сепача метте бIаргаго йиш я Японе, Греце, ФРГ, Великобритане байрахкаш. Укхаза дотт Чукотка, Камчатка, Колыма, Сахалина порташка дIахуш дола кемаш.

Сурта тIа: Находкински форда торгови порте.

Ю. Муравина сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕРКАЛДЕ НАЬХА ХЬАШТАШ

Наьсарен районера БурокIале, ГIаьзе - Ков, Пхьилекъонгий-Юрт, хетаргахьа, Нохч - ГIалгIай автоуправлене «географе» тIа йоацаш я. Вешта. бIарг па кхеташ йиса тарлургйоацаш йоккхий я уж юрташ. Масала, БурокIала 500 цIа да, хIаьта Пхьилекъонгий - Юрта — кхы а дукхагIа. Дукха нах бах ГIаьзе-Коа а. Бакъда, нагахьа Грозне бахка гIулакх а хинна цIаболхаш хилча Наьсарен - Вокзале кхаччалца бола мах дIа па белча автобуса тIа билет-м дургдац парна.

6 мая Махачкала — Нальчик маршрутах йола автобус веррига 12 саг а (парех шиъ Наьсарен районе водаш вар) ийна Грознера дIаяхар. Наьсарен - Вокзале кхаччалца бола мах дIа па белча билеташ а ца денча бисар цу юрташкара дукхха нах. Грознера — Наьсарен-Вокзале водачоа № 6678 йола билет делар 1 сомахи 94 кепигахи, хIаьта БуракIала водачоа а № 6679 йола билет — цу маьхах.

Ца кхеталеш да цхьа хIама. Автобусаца дIа-хьа бигара мах пхи километр тIа массаза кхета лакхлуш ба. Наьсарен - Вокзалерча автостанцел Грознена 8 километр гаргагIа я Наьсарен - Буроче, БурокIале — 9 километр, Пхьилекъонгий - Юрти ГIаьзе - Кови — 11 километр. ТIаккха цу юрташкарча нахагара хIана боах совгIенагIа мах? Нахагара бокъо йоацаш. совгIенагIа доаха ахча хьана эшаш да? Цу хаттараштa дола жоп дийхача бакъахьа хургда эзараш нах бахаш йола. транзитни автобусашка мара наьха Грозне бахаторо йоацаш йола юрташ автобусаца дIа-хьа бигара тариф белгал ца еш йитача Нохч - ГIалгIай автоуправлене кулгалхошкара. Цул совнагIа, белгалдаккха деза яьсса моттигаш йола транзитни автобусаш цига па сецарах пачхахьалкхенна зе хулаш хилар. Нах наькъа йоагIача машинашца ух Грозне.

Х. ЭГИЕВ.

ТЕХНИКА БОЛХ БЕ КИЙЧА Я

ХIанз эггара бехктокхамегIа дола гIулакх да комбайнаш, косилкаш, кхыйола уборочни техника ханнахьеи дикен ремонт яь кийчъяр.

Совхозе еррига а 20 комбайн я, царех ремонт эшаш 14 комбайн яр. ХIаьта уж ерригаш хIанзле ремонт яь яьпиа ялат чуэца кийчъяьй. Из болх беш хьокхаме къахьийгад совхоза дикагIа болча механизатораша Баркинхоев Хьасапа, Льянов Бахьаудина, Ажигов Уматгире, кхыбараша.

Комбайнашка интенсивно болх байтарца, царна ремонт яра гIулакх дика лоаттадарца агротехнически лоапача хана ялат чуэца вIаштIехьдаргда совхоза механизаторий.

Массехк ди да совхоза кхоалагIча отделене доакъар кийчдара балхаш лоладаь. Механизатораш раьза болаш дика хьийкъай люцерна. Укх деношка из болх дIаболабергба цхьоалагIчен шоллагIчен отделенешка.

З. КОДЗОЕВ.

СПОРТ

ФУТБОЛАХ ЛОВЗАШ ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЯККХАРА ЙОЛА

ТАБЛИЦА

Класс «А», II гр., I подгруппа
25 мая

1. «Даугава»	10	4	5	1	8—1	13
2. «Терек»	10	4	5	1	8—1	13
3. «Динамо» Кир.	10	5	3	2	10—6	13
4. «Кубань»	10	5	3	2	7—3	13
5. «Мешахте»	10	3	6	1	9—5	12
6. «Трактор»	10	4	3	3	8—6	11
7. «Спартак» Гм.	10	2	7	1	8—7	11
8. «Рубин»	10	4	3	3	8—9	11
9. «Спартак» О.	10	3	4	3	12—13	10
10. «Балтика»	10	4	2	4	7—11	10
11. «Спартак» Н.	10	2	6	2	4—7	10
12. «Динамо» Лен.	10	3	3	4	8—7	9
13. «Локомотив»	10	3	3	4	9—9	9
14. «Динамо» Бт.	10	2	5	3	6—8	9
15. «Текстильщик»	10	2	5	3	7—10	9
16. «Динамо» Т.	10	3	2	5	7—10	8
17. «Динамо» Ст.	9	2	4	3	4—7	8
18. «Ростсельмаш»	10	2	3	5	9—8	7
19. «Жальгирис»	10	1	5	4	6—8	7
20. «Ширак»	9	0	5	4	0—7	5

Белгалдаккхар: Кир — Кировабад, Бт. — Батуми, Н. — Нальчик, Ст. — Ставрополь, Гм. — Гомель, Т. — Таллин, Лен. — Ленинград, О. — Орджоникидзе.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

27-гIа май, 1967 шу

РАДИО: 6.30 — «Нохч-ГIалгIайчен латта леладерхо» яха передача (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.20 — «Сердало» газета обзор. 8.30 — «Къонал» яха передача (нохчий меттала). 8.45 — Москвера трансляци. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (гIалгIай меттала). 16.25 — Нохч-ГIалгIай иллеши, ашараши. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Шоана дукха езача эшарий концерт. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.00 — Москва. 18.23 — «Къонал» (нохчий меттала). 18.33 — «Адмирал Нахимов» яха художественни Кавказа» яха радиожурнал. 20.15 — Ашараш. 20.25 — Москва.

УКВ: 9.00 — «Кхеро талгIий етташ санна хет» яха музыкальни радиокомпозици. 9.45 — «Тха къонал» яха радиоспектакль. 11.15 — «Композитор Давид Гершфельд» яха музыкальни передача. 18.00 — Сайрайнара музыкальни программа» яха передача. 18.42 — Нохч-ГIалгIай ашараши, иллеши. 19.22 — «Майски бийса» яха Римски Корсакова опера.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — Берашта дола фильм. 18.25 — Дунен мехкашта юкъе латтача хьалах дола къамаьл. 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Кхоана — химика Ди. 19.10 — «Халкъа комиссарах дола дувцар». Бакъдолчох даьккха фильм. 19.35 — Хозаллий дунен чу. 20.35 — Шоана, бераш! 20.45 — «Саг хиларах тарра хьо дукха веза сона» яха телевизиони фильм. 21.05 — «Адмирал Нахимов» яха художественни фильм.

ВАШИНГТОНА ПАЙДАНА ДА ИЗ

Кубана духьаларча аргIанарча кампане бахьанех

«Венесуэла суверенитет Кубас толхаяра» хьакъехьара дош къоастадара американски пачхьалкхений Организаце (ОАГ) членаш долча мехкий кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани гулъелга хьадеха, аьнна, соцам баьб Венесуэльски правительствас. Цхьабакъда, из соцам наха дIа а бовзийталехьа ВIашагIкхийттача Штатий ОАГ-арча викало Линковица сухалбаь дIаххайкалир «Венесуэлас могалеш дола Кубана духьалара моллагIа гIулакх а хьаллапа деза». аьнна.

Каракасски Iаьдалий цу акцел хьалхагIа цIарре IоцIуваш кампани хилар. из кампани гIоттайир Венесуэле. Латински Америка дукххача мехкашка, эггара хьалхарча аргIанна Америка ВIашагIкхийттача Штаташка. Ший дохьаш доалла дит ПаргIатон гIайренна духьала дерзалаь а яр из кампани. Пропагандистски фаташа деча таташцен гIарашцен чакхдаьлар, цунах чIоагIа реклама е а лаьрхIа. Венесуэла Къаман конгресса депутатий палате «Кубински дош» дувцилга, оппозице лидерашна консультацеш ю. кхыметтел низ тIаьхьолга а хьехалу.

Янкей монополеша деча оалалах шоай мохк паргIата баккхар духьа дукккхача хана денз къовсам лелабеча дуьхьале яра болама венесуэльски доакъашхошта новкъостал даь кубински къамах вола кхо партизан (царех цаI вийна а хиннав) лацара хьакъехьа Венесуэла правительствас яьча заявленена тIагIолла йолаелар Кубана духьалара аргIанара шабаш.

Цхьаккха хьалаца хIама а доацаш, ПаргIатон гIайренна тIабилла гIерта бехк цIенбаь тIера дIа а тотташ. Куба Компарте Центральни Комитета яьча заявлене тIа аьннал: «Вашингтонерча ший даьша шийна тIадиллар кхоачашдара гуччахьа тIа а кхувш, вай мехка духьала низаш дара, агрессе, тIема кампани шерра йоаржае гIерт Венесуэла правительство. Эггара эхь доацашагIча тайпара даьсса хабараш дувц фордапарча а фецарча а блокала хьакъехьа. ультиматумах, герзашца коллективни тIагIортарах, Кубаца торгови гIулакхаш леладеча мехкашта экономически бойкот оттаяра хьакъехьа, иштта кхыдараш. Кхыча бесса аьлча, цхьанна хIамах эхь а ца хеташ кхерам тIатувс вай мехка. из кхерабе гIерт».

Цу тIа а цхьанна сага къайле йоацаш гуча да. Кубана духьаларча цу бIехача спектакла режиссераш Вашингтонера господаш хилар, цига къаьстта чIоагIа гIар айль хьувз буржуазни кепайоазув, тIаьхьехамаш лу кхы дувца дезаргдоацаш «дIаяккха» Куба. яхаш.

Цу гIулакха «къаьстта йола бокъо» юкъейоалае гIерт США — шоай герзашцара низаш юкъе гIертара бокъо, кагийча мехкашта духьала хIалак хилар тIадахьа къиза тIемаш хьедара бокъо. Къулбехьарча Корейна. Вьетнама. Лаоса, Конгона, Гватемала, Доминиканески Республикана, Грецена тIагIолла ВIашагIкхийттача Штаташа тессача эIапара кхы цхьаькха чIут я хIанзара Кубана духьалара кампани.

ХIанз къайле а йоапаш, массанена а гуча да: ПаргIатон гIайренна дуьхьала дагалаьца провокаци цхьаккха юкъара хIама долаш яц «Венесуэла суверенитет Кубас телхаяр» яхача дешаца. Хьалхе а дагалаьца а Потомака бердашка язъяьча нотащца ловзаеш а я из провокаци. цу тIа а музыка автораша Венесуэлана тIадиллар фата еттилга да. Кубас «Лелаеча зуламий» хьакъехьара дош апрель бетта Пунта-дель-Эсте хиннача президентски совещане чIоагIа къайлагIа дийца хилар а хIанз Венесуэла президента Леоне ехаш йола ОАГ чрезвычайни конференци гулйойла аьнна решени яь хилар, а арайккхай американски кепайоазоп тIа.

Из иштта хилча, сенна ийшалолеш хIанз венесуэльски тIалегIа харабаш аралеахилга? Цу хаттара жоп лала вIалла хала дац.

Латински Америка мехкашка баьржача къамий-паргIатон боламца лоаттабеча къовсаме Вашингтона эггара кертерчарех цхьа команда я Венесуэла. Укх тIеххьарча хана. къаьстта а Сан-Карлоса чIоагIален чура—набахтара Компарте ЦК кхоъ член турпале веллачул тIехьагIа сихьенний коммуниста —бокъонца болча мехка патриоташта духьалара, дукккхача хана денз Сан-Карлоса. Модело набахтенашка а моццагIа а дена венесуэльски юриспруденце «норма» а хинна дIаэттача Такаригуа яхача унаарча концентрационни лагере а Iазап оза болча политически гIулакхашта лийна боахкача наха духьалара террор. Лийна боахкача наха низаш лелга духьала. парга Iазап озийтилга духьала хоадам боллаш протест еш болча къахьегамхой теркам цу тIара баккхар духьа эш мехка доалерча гIозарашта внешнеполитически авантюра.

Цу тайпара. венесуэльски доалахой хьашташ воте Сэма стратегически планашца лизза нийслуш за. Ховш махиллара. Буэнос-Айресе хиннача ОАГ кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане а Пунта-дель-Эсте президенташ вIашагIкхетаро а из дош тIаэпаш жоп даланзар «американски юкъера тIема низаш» вIашагIлохкара хьакъехьа США-с дIадийхачоа. Вашингтонера кулг лостадича «континентальни» байракхаца Кубана духьаларча хьаштлоллаш йолча авантюрана тIалалла йиш а йолаш. Латински Америка мехкашкара къамий-паргIатон болам тоIабара йола карателий корпус яр США-на дагаьллар. ГIулакхаш цIдалаяо. «коммунистически кхерама» хьакъехьа ещ йолча Iимадаша. Кубана гонахьа дувцараш кIомдаро цIарацIура кара лу Пентагона, цун новкъосталца цунга йиш хул Латински Америка мехкий правительствашта юха а тIагIорта, къамашта юкъера жандармски соединени вIашагIйоллара уж раьза хулга хьа а дехаш. Бахьан доапаш дап духхьала укх денощка Каракасе латиноамерикански мехкий ВВС командующей совещане. США-с хьалха а даькккха. венесуэльски делегаце хьалхашка йихьа». «Партизанашта духьаларча тактически операцей» хьакъехьара доклад могаяр а. хIаьта беррига кубински эмиграце лидераш гулбеннача Сан-Хосе (Коста-Рика) Кубана «герзашца чу па хьелхаш диса йиш яц». яхаш. чIоагIа арадувла хабараш а. Гондурасера е Карибски форда гIайренашкара хила мег из чухьелхар. яхаш дуви. цу тIа а «Венесуэланеи Кубанеи юкъерча къовсамга дилла хIама доацаш а хургда из».

Цхьабакъда, ше хьувзалеча гIулакхашта кхы цхьаькха декхар а хьалхашка уттаду Вашингтоно: из шерме лу дунен арене США-на тIа-тIа дукхагIа политически изоляци ещ йолча Вьетнамерча американски агрессена халкъий уйлаш тIера йоахилга. Кхы цхьаькханахьа а гIулакхаш кхокха а даь. социалистически Куба цунна бехке е а гIерташ ВIашагIкхийттача Штатий доалерча гIозараша лерхI цунца шоай гIулакхаш хьула а даь. бIеха тIом дIахо а шербара кхы тIа а ший планаш оттае.

...ВВС командующещца ше къамаьл деш венесуэльски президента аьлар: «Вай континентана цIенхаштта кхерам тIаэттаб». Меттахьа аьннал Рауль Леоне. Бокъонца бакъ а долаш. цIенхаштта кхерам тIаэттаб Латински Америка мехкашта. паргIато езача Кубана духьаларча провокаце кхерам. Вашингтона политикана мутIахьа а хинна. цо ях-яхар де безам боапача континента пачхахьалкхенашта бола кхерам. къамий-паргIатон болама бола кхерам. йохкаенача режимаштеи США империалистически оалалаи духьала къовсам лоаттабеча халкъашта бола кхерам.

Г. КУЗНЕЦОВ,
(АПН).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 5-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культураи, промышленностеи отделий — 3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий — 1-42-28;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем—3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05167. Заказ № 2616.